

[Formanden]

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af merværdiafgiftsloven. (Forhøjelse af afgiften).

(Lovforslag nr. L 255. Fremsat 31/8 78).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 5 og 6 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

5) Første behandling af:

Forslag til lov om beregning af merværdiafgift af parfumer, toiletmidler m. v.

(Lovforslag nr. L 256. Fremsat 31/8 78).

6) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter.

(Lovforslag nr. L 257. Fremsat 31/8 78).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Forhandling

Karl Nielsen (S):

Lovforslaget, som vi her skal behandle, går ud på, at momsen fra den 1. oktober 1978 forhøjes fra 18 til 20 pct. Denne momsforhøjelse er en del af regeringsaftalen mellem socialdemokratiet og venstre og har til formål at nedbringe underskuddet på betalingsbalancen.

Forhøjelsen vil bevirke, at varepriserne stiger med ca. 1,7 pct., altså en meget beskedent stigning, og da regeringen også har fremsat et prisstoplovsforslag, som træder i kraft den 28. august, skulle vareprisstigningen ikke udgøre mere end de førnævnte 1,7 pct.

Da det er nødvendigt med en stramning af hensyn til betalingsbalancen, finder vi i den givne situation, at en momsforhøjelse er det rigtige middel, især når stigningen er så moderat, som tilfældet er.

Vi er tilfredse med, at regeringen i går gav tilsagn om, at der vil blive ydet kompensation for momsforhøjelsen til de grupper, vi normalt yder kompensation til i en lignende situation.

Jeg kan derfor på socialdemokratiets vegne anbefale lovforslaget til en hurtig og villig behandling. Det samme gælder lovforslag

nr. L 256 og 257, som er en følge Lovgivning af førnævnte lovforslag.

Thorndahl (FP):

Ja, så skal folketinget påbegynde behandlingen af de første tømmermænd oven på forlovelsesfestlighederne mellem dette umage par.

Fremskridtspartiet har afvist at medvirke til dispensation fra forretningsordenens regler med hensyn til behandlingen af disse lovforslag. Det er bl.a. i pressen blevet udlagt som forsøg på at lægge regeringen hindringer i vejen. Jeg vil derfor gerne knytte nogle bemærkninger til dette forhold og med det samme klart afvise, at fremskridtspartiet vil benytte vore procedureregler til at genere regeringen.

Forretningsordenens § 43 fastslår, at afvigelser fra reglerne alene kan ske »i særdeles påtrængende tilfælde«. Der er intet i de 4 lovforslag, vi har til første behandling her i dag, der med den udformning, de har fået, kan karakteriseres som særdeles påtrængende og derfor motivere en dispensation fra forretningsordenens regler.

Disse regler sikrer dels muligheden for at få en rimeligt kvalificeret behandling her i tinget, dels at give offentligheden og interesseorganisationerne mulighed for inden førstebehandlingen at kommentere lovforslagene og dermed bidrage til den vekselvirkning mellem folkevalgte og offentlighed, der er en afgørende forudsætning for vort folkestyre.

Jeg vil derfor beklage, at dele af pressen og kolleger her i tinget dels er så dårligt orienteret om vor forretningsorden, dels har så lidt respekt for den offentlige debat, at de udlægger fremskridtspartiets holdning i dette spørgsmål som udtryk for en aktion mod regeringen.

Jeg har bemærket, at store dele af venstrepressen, siden parret byttede ringe i mandags, er ved at koge over af subjektiv begejstring og opslutning om venstre. Jeg håber sandelig, at det kun er et kortvarigt feberanfald. Under venstre-regeringen i 1974 oplevede vi, at hovedparten af venstrepressen var regeringens forlængede arm, og vi oplevede en ligegyldig og dræbende kedsommelig venstre-pressen. Jeg vil meget stærkt anbefale, at man indtager en objektiv og rimeligt neutral

[Thorndahl]

holdning og dermed fastholder nogenlunde læseværdige aviser.

Der er fra regeringspartierne og dele af pressens side talt meget om, at man sandelig bør se på helheden i regeringens program. Det vil vi sandelig også meget gerne. Men vi kender jo – det viste debatten i går meget klart – meget lidt til regeringens politik og dermed også til den påståede helhed og sammenhæng i politikken. Regeringsprogrammet er i hvert fald indtil videre som et flydende isbjerg: vi har kun – endnu da – fået lov til at se toppen.

De forslag, vi behandler nu, er en del af den bebudede helhed i regeringens forslag. En væsentlig del, nemlig den finanspolitiske stramning af størrelsesordenen 6 mia kr. og forslaget om momsforhøjelse, er den afgørende del heri med et forventet bruttoprovenu på ca. 3,2 mia kr.

Venstres konstituerede formand udtalte i forsommeren, at vi ikke skulle have flere nyteløse politiske forlig, som vi har kendt dem, august- og septemberforligene, og det er jeg i øvrigt helt enig i. Man skal dog have, det må man indrømme, en helt ekstraordinært veludviklet sans og blik for detaljer for at kunne se forskel på de 4 lovforslag, der er til behandling her i dag, i forhold til forslag, der er indgået i de tidligere større økonomiske og politiske forlig.

Finanslovforslaget opererer med en forbrugsudvidelse på ca. 4,5 pct., som den finanspolitiske stramning tager sigte på at reducere til vel omkring 1 pct. I går understregede socialdemokratiets politiske ordfører, at målet var at fastholde den nuværende real-løn, altså i realiteten en nulløsning, og det kan selvfølgelig ikke siges at være overvældende ambitiøst. Disse nationaløkonomiske regnestykker må antages først og fremmest at være udført på grundlag af finanslovforslaget og dets forudsætninger.

Forbrugernes muligheder er jo ikke alene bestemt af skatteudskrivning, og hvad vi foretager herinde på Christiansborg, de er også bestemt af kommunernes skatteudskrivning og det kommunale forbrug; og en nationaløkonomisk vurdering, der skal bestemme størrelsen af en finanspolitisk stramning, må selvfølgelig også medtage den kommunale skatteudskrivning.

Hvilken forudsætning har man så gjort om den kommunale skatteudskrivning? Jo, man

har forudsat samme gennemsnitlige udskrivningsprocent for 1979 som for i år, nemlig 22,9. Jeg opfatter finansministerens svar på et spørgsmål, jeg i forbindelse med forhandlingen i går stillede, på den måde, at man under forhandlingerne mellem de to regeringspartier har forudsat samme uændrede skatteudskrivning.

Hvilke forventninger har man så til den kommunale skatteudskrivningsprocent for 1979? Ifølge oplysninger på f.eks. side 15 i Frederiksborg Amts Avis af den 1. september og i store dele af venstrepressen i øvrigt, forventer man en gennemsnitlig stigning på 2 pct., og jeg vil gerne citere følgende fra avisen:

»Kommunernes Landsforening mener nu at kunne sætte tallet 2 pct. på den gennemsnitlige stigning i kommuneskatten. Hidtil har man opereret med omkring 1,5 pct., men momsforhøjelse og ændrede bloktilskud tvinger nu procenten yderligere i vejret.«

Og videre: »Stikprøver har vist, at en række af de kommuner, der står over for store udgifter til beskæftigelse af de langtidsledige, samtidig har en meget begrænset kassebeholdning. Det gør det svært for dem at bruge af beholdningen i 1979 på samme måde som i 1978. På denne baggrund må kommunerne efter seneste udspil fra regeringen regne med en gennemsnitlig stigning på omkring 2 pct., siger man i Kommunernes Landsforening.«

En beregning af virkningen af denne bebudede kommunale skattestigning viser en merbeskatning af størrelsesordenen 3,2 mia kr. eller ganske det samme bruttoprovenu, som momsforhøjelsen forventes at indbringe.

Det kan derfor konkluderes, at en gennemførelse af regeringens finanspolitiske stramning på 6 mia kr. samt en kommunal skattestigning som forventet af Kommunernes Landsforening vil indebære en samlet stramning af størrelsesordenen 9 mia kr. og dermed en reallønstilbagegang på omkring 1 pct. for den danske befolkning i 1979.

Nu har regeringen jo stærkt betonet nødvendigheden af at se tingene i sammenhæng, i deres helhed. Jeg vil derfor give regeringen det gode råd, at dette lovforslag, momsforhøjelsesforslaget, afventer fastsættelsen af den kommunale udskrivningsprocent. Bliver denne af den bebudede størrelsesorden, ja, så er den foreslåede momsforhøjelse jo overflødig i forhold til de forudsætninger, regeringen

[Thorndahl]

har gjort sig, og de aftaler, der tilsyneladende er indgået mellem regeringspartierne med hensyn til nødvendigheden af omfanget af den finanspolitiske stramning.

Afslutningsvis skal jeg præcisere fremskridtspartiets holdning til dette at lægge endnu større byrder på den arbejdende danske befolkning, en fremgangsmåde, der efter vor opfattelse svarer til for smed at rette bager.

Grunden til vore vanskeligheder er et helt umådeholdent offentligt forbrug, der har skabt gældsætning og økonomiske vanskeligheder, der skruer vort indenlandske renteniveau op i helt uacceptable højder, samtidig med at gratisprincippet og de offentlige subsidier skaber et stort ressourcespild. Væksten i den offentlige sektor fortsætter med en fart på 4-5 pct. pr. år og forstærker vore vanskeligheder, der så skal bæres stort set alene af dem, der skaber værdierne i det danske samfund. Det må vi klart tage afstand fra. Vi vil hjælpe og støtte den arbejdende befolkning og ikke straffe den.

Ellemann-Jensen (V):

Venstre kan gå ind for skatte- og afgiftsministerens forslag om at forhøje momsen til 20 pct. Det kan vi, fordi vi ser det som et led i den nødvendige justering af finansloven, der jo som bekendt også vil blive justeret gennem væsentlige besparelser. Desuden ser vi momsforhøjelsen som et led i en større sammenhæng, nemlig som et element i den flerstrengede økonomiske politik, regeringen lægger op til. Derfor er det ikke rimeligt at se isoleret på de virkninger på f.eks. beskæftigelsen, som følger af en momsforhøjelse; det er væsentligt at se den i denne større sammenhæng.

I forbindelse med momsforhøjelser er det jo sædvanligt, at der foretages såkaldte sociale kompensationer. I den aktuelle forbindelse er det nok rimeligt at gøre opmærksom på to ting. For det første er det jo ikke mange måneder siden, at der her i folketinget blev vedtaget væsentlige forhøjelser af pensionerne. For det andet sigter den prislov, som netop er blevet førstebehandlet her, netop på at bremse prisudviklingen, altså noget, som især vil komme de grupper til gode, der normalt modtager de såkaldte sociale kompensationer. Men jeg skal understrege, at venstre ikke

er uvillig til under udvalgsarbejdet at undersøge mulighederne for og rimeligheden af sociale kompensationer, og det har venstre for øvrigt aldrig været uvillig til.

Med disse ord skal jeg anbefale lovforslaget om forhøjelse af momsen samt lovforslagene nr. L 256 og L 257 til en hurtig og velvillig behandling.

Hagen Hagensen (KF):

Vor nye regering blev budt velkommen i går, og det skete også fra vort partis side. Vi sagde, at vi var rede til at medvirke til en lang række af de ting, der måtte komme, og vi fortalte også, at det ikke var givet, at vi ville medvirke til alt, hvad regeringen måtte komme med.

Det er tankevækkende, men ikke særlig betryggende, at SV-regeringens første lovforslag er nye forhøjelser på skatte- og afgiftsområdet. Der var da en rimelig forventning til, at venstre ville gøre det forståeligt for sin regeringspartner, at vejen frem ikke er nye skatte- og afgiftsforhøjelser, men først og fremmest besparelser på offentlige budgetter, først og fremmest på statsbudgettet, altså på det finanslovforslag, som vi nu kender.

Det er en erhvervsfremmende politik, der kan øge beskæftigelsen, der er behov for. Det var venstres vej, mens man talte sammen i firkløveret, men det er altså ikke blevet venstres vej i regeringen. I regeringen følges det gamle, meget slidte spor med forhøjelser af skatter og afgifter.

Moms er af mit parti erkendt som noget, der er et konjunkturpolitisk instrument, der rigtigt benyttet kan klare mangt og meget, naturligvis fulgt af kompensationer på et og andet felt. Men anvendelsen af moms må bedømmes ud fra forholdene til enhver tid og indgå i en samlet politisk bedømmelse.

Det forslag om en momsforhøjelse, der foreligger her, synes løsrevet af en sammenhæng, der mangler et modstykke. Vi kender det ikke, for både regeringens tiltrædelseserklæring og den debat, der fandt sted i går, har ladet meget stå tilbage af ukendskab til, hvad regeringen egentlig vil.

Og hvad skal så en momsforhøjelse gøre godt for? Den kan begrænse et forbrug og hjælpe på betalingsbalancen, men det er jo kun medaljens ene side. Den anden side ser helt anderledes ud. Den bærer præg af forø-

[Hagen Hagensen]

gelse af den ledighed, der er alt for stor, og den bærer præg af en omkostningsfordyrelse, og ikke mindst ledighedsforøgelsen er blevet bedømt til at blive meget betydelig.

Hvad er det, regeringen vil gennemføre nu? Det er en momsforhøjelse, der forudsætter et uændret forbrug i 1979 – og hvem siger for resten, at det forbliver uændret – og som giver et merprovenu på 3,2 mia kr. Man vil også lave en forhøjelse af indkomstskatten ved at ændre på reguleringen af personfradraget, således at der derved kommer 1,2 mia kr. mere ind.

Kommuneskatterne stiger som følge af det, der blev vedtaget i dette ting i året, der er gået, og ud over dette kommer altså forøgelsen af kommuneskatten som følge af momsforhøjelsen, antagelig med ca. 0,2 procentpoint, og så kommer der yderligere det til, at de takster, som ikke må forhøjes, og som kommunerne derfor heller ikke kan forhøje som følge af prisstoppet, altså også skal indregnes i kommuneskatterne. Alt i alt et meget betydeligt beløb.

Skatteministeren henviser ganske flot kommunerne til, at de kan spare for at undgå skattestigninger som følge af momsforhøjelsen. Når skatteministeren tænker i statslig regie, er sparetanken ikke nær så fremherskende. På finanslovsforslaget med dets udgifter på omkring 120 mia kr. og et underskud på over 40 mia kr. skal der efter regeringens oplysninger spares omkring 1½ mia kr.

Hvad er momsforhøjelsen godt for, når den kun står for sig selv? Regeringen holder os i uvidenhed om, hvad der indgår i dens indbyrdes aftaler, og hvad der derfor er i sigte. Det er ikke blevet åbenbart i den erklæring, vi har fået, og i 20 punkts programmet er der ikke nok derom, og vi fik det heller ikke under debatten her i går.

Dertil kommer det forhold, at skatte- og afgiftsstigninger lige omkring tidspunktet for kommunernes vedtagelse af budgetter, og for øvrigt med overenskomstforhandlingerne lige om hjørnet, er noget af det dårligste tidspunkt for skatte- og afgiftsforhøjelser, man kan tænke sig. Hver af os kan jo tænke sit herom, men ligefrem smart forekommer det ikke.

På denne baggrund – eller rettere sagt: af mangel på samme – kan det konservative folkeparti ikke medvirke til momsforhøjelsens gennemførelse. Vi vil tilkendegive, at vi

vil stemme imod denne lovgivning, der er en ny byrde på befolkningen, der er omkostningsfordyrende, ledighedsskabende, og som i øvrigt betyder, at dele af erhvervslivet ved at mærke varer om og på anden måde skal arbejde vederlagsfrit for staten, endda under et prisstop.

Om den følgelovgivning, der er med i pakken – det er en meget lille pakke, dér drejer det sig om tobaksafgifter og afgifter på parfumer m. v. – skal jeg kun sige en enkelt ting, og det vedrører problemet om, hvornår man egentlig når grænsen for, hvor skatter og afgifter ikke kan bære mere, men hvor det slår igennem den anden vej.

Jeg har fået nogle beregninger over, hvad man i fjor regnede med at de øgede tobaksafgifter ville indbringe på årsbasis, og hvad de faktisk har indbragt. Det tydeliggør i hvert fald for mig, at man nok har nået den højde vedrørende varer af denne art – det kan jo også komme til at gælde almindelige forbrugsvarer – hvor det, hvis momsen bliver sat alt for højt, betyder, at man får mindre ind end det, man regner med. Men det er måske også det, man vil have ud af det. I hvert fald gælder det for tobaksafgiftens vedkommende, at det provenu, man havde tænkt sig at skulle have ind, langtfra er kommet ind, simpelt hen fordi man satte afgifterne for højt op.

Jeg beder det høje ting tænke over disse ting, forinden man prøver på at iværksætte denne del af noget, dette noget, som vi ikke kender resten af.

Bollmann (CD):

Mange vil uden videre tage det for givet, at centrum-demokraterne vil sige ja til en momsforhøjelse. Vi har jo selv indtil flere gange foreslået en sådan forhøjelse til 20 pct. Men for at der ikke skal være nogen tvivl, skal jeg gøre opmærksom på, at vi i de forskellige situationer, hvor det har været aktuelt, naturligvis har ønsket at sætte momsen i stedet for andre ting. Det er f. eks. tilfældige punktafgifter, der blot rammer i flæng, og hvor det jo nu for flere afgifters vedkommende klart har vist sig, at varerne simpelt hen ikke kan bære mere. Jeg tænker her f. eks. på spiritusafgifter, tobaksafgifter og registreringsafgift på biler.

[Bollmann]

Derfor vil jeg også gerne understrege, at vi ikke ønsker momsforhøjelse for momsens egen skyld, men selvfølgelig gerne i en situation, hvor andre afgifter kan undgås eller nedsættes. Vi vil også gerne tale om moms som erstatning for direkte skatter. Vi vil godt acceptere en forhøjelse til 25 pct. i moms, hvis skatteministeren samtidig kan love os en tilsvarende nedsættelse af de direkte skatter, ikke mindst bolig- og ejendomsskatter, og det må jo, hvis lommeregneren altså fungerer, blive et beløb på omkring 7-8 mia kr.

Men nu står vi så i en situation, hvor SV-regeringen siger, at der skal føres indkomspolitik. Venstres ordfører sagde for et øjeblik siden, at momsen skal ses som en del af helheden. Men hvad er helheden? Ja, vi har hørt, at der skal indføres stop for priser og forskellige indkomster. Vi har også hørt, at der skal ske en finanspolitisk stramning på knap 6 mia kr. Men hvad mere skal der ske?

Selvfolgelig fremgår det af redegørelsen i går, at man tænker på en værdistigningsafgift, men hvordan skal den virke? Hvornår kommer den? Hvor meget skal den give? Jeg kunne også spørge, hvordan den overhovedet skal kunne give noget, når nu vi ved, at den tidligere skatteminister har oplyst, at stigningen i ejendomspriserne fra 15. til 16. alm. vurdering i gennemsnit ikke har været højere end den almindelige inflation. Og man har jo tydeligt og klart sagt, at inflationen ikke skal beskattes. Nu ved jeg da godt, at for at komme til det resultat skal værdierne omregnes efter kontantværdier, men jeg kan ikke tro, at en skatteminister fra partiet venstre kan være uenig i, at det er den eneste rimelige måde at gøre regnskabet op på.

Det vil altså sige, at der reelt ikke er noget grundlag for at opkræve en sådan afgift, og derfor er det vanskeligt at se, hvordan man får et provenu ud af en sådan beskatningsform. Men selv om vi skulle få en forklaring fra skatteministeren, så er jeg nødt til straks at sige, at CD under ingen omstændigheder kan stemme for en værdistigningsafgift. Så må man jo blot håbe, at fru Inge Fischer Møller & co. plus de radikale er hjemme den dag, så regeringen ikke kommer i mindretal. Hvad venstres vælgere vil sige til, at man har godkendt en sådan afgift, det bliver partiets egen sag.

Vi har ikke hørt, om der efter momsen kommer nye punktafgifter, men vi har hørt,

at man vil ændre på personfradraget, og at man på denne måde vil indkassere yderligere mere end 1 mia kr., men det kan ministeren måske også be- eller afkræfte – i øvrigt helst det sidste, for en sådan ekstra skat kan CD ikke acceptere.

Vi er klar over, at en momsforhøjelse ikke er uden problemer. Det er klart, at hver gang man lægger et par procent på, så beskærer man samtidig muligheden for at lade momsforhøjelse erstatte punktafgifter eller direkte skatter, for på et eller andet tidspunkt kan momsen ikke bære mere. I den forbindelse må vi jo konstatere, at allerede i dag giver momsen sammen med skattetrykket i øvrigt et kraftigt incitament til sort arbejde og anden form for overgang til naturaløkonomi.

Jeg vil gerne i den anledning spørge, om den nye skatteminister vil være mere positiv over for bekæmpelse af sort arbejde, for det kan ikke være nogen hemmelighed, at problemet, som jo også erhvervslivets organisationer, ikke mindst Håndværksrådet, har peget på flere gange, er blevet bagatelliseret af den tidligere skatteminister, og det kan ikke være rimeligt, at det store flertal af virksomheder, der betaler skat og moms efter loven, skal påføres urimelig konkurrence på denne måde.

Men der er også andre problemer med momsen, f. eks. spørgsmålet om kompensationer. Vi har nogle kompensationer, der i dag gælder for enkelte fødevarergrupper. For næsten nøjagtig et år siden var socialdemokratiet enigt med centrum-demokraterne om, at en del af kompensationen kunne gives ved at fritage enkelte nødvendige fødevarergrupper ved at give tilskud i produktionsleddet. Det drejede sig bl. a. om brød, mælk, ost, margarine, smør osv. Men som alle ved, kom disse regler jo kun til at gælde for nogle enkelte af disse grupper, idet bl. a. de radikale fandt, at rugbrød og ost var luksusvarer og derfor ikke skulle omfattes af kompensationer, af tilskudsreglerne.

Vi har ikke ændret holdning til dette spørgsmål, og jeg vil gerne for det første spørge ministeren, om jeg har forstået det rigtigt, når jeg konstaterer, at den nu foreslåede stigning automatisk vil medføre højere tilskud til de varegrupper, der i dag er omfattet af reglerne.

Dernæst vil jeg spørge, om det tilsagn om åbenhed med hensyn til sociale kompensatio-

[Bollmann]

ner, som ministeren gav i sidste øjeblik i går, også gælder for en eventuel udvidelse af vareområdet. Det må være klart, at en ændring, således at flere af de mere nødvendige varegrupper bliver omfattet af tilskudsreglerne, vil have et socialt sigte. Jeg skal ikke på nuværende tidspunkt gå nærmere ind på spørgsmålet om sociale kompensationer, men hvis ministeren ikke kan give et sådant tilsagn, så vil jeg gerne her sige, at CD vil komme med de nødvendige ændringsforslag.

Lad mig afslutningsvis sige, at CD som nogle af de første åbent turde sige, at vi ikke fra dette ting kan afskaffe valutaunderskud og arbejdsløshed på én gang. Vi turde også sige, at vi prioriterer balance i betalingsforholdet over for udlandet højest, for kun ved en markant bedring her har vi mulighed for at sætte effektivt ind over for ledigheden. Det har socialdemokratiet åbenbart også erkendt, og det, vi kender til den nye regerings hensigter, er da også klart udtryk herfor. Derfor vil jeg gerne meddele, at den positive virkning, som momsforhøjelser har på betalingsbalancen, vil veje tungt i positiv retning, når CD skal tage endelig stilling til forslaget om momsforhøjelse. Og så ved vi jo ikke, om det endda bliver nødvendigt med vor medvirken, hvis socialdemokratiet ikke kan holde sammen på tropperne.

Om følgelovforslagene blot dette, at man for et år siden accepterede en kompensation til detailhandlerne for cigaretternes vedkommende. Kompensationen skulle gælde for de varer, der i dag er prismærket. De bliver automatisk ekstra beskattet, og det er noget, indehaveren skal betale af egen lomme. Jeg håber, at ministeren vil være åben for tilsvarende foranstaltninger denne gang.

For parfumeafgiftens vedkommende mente man ikke, at problemet var stort nok sidste år, og mange detailhandlere har derfor reelt betalt en ekstra afgift på op til flere tusinde kroner. Derfor er der i dag endnu mere grund til også at give kompensation til denne gruppe.

Jeg hører gerne ministerens kommentar til disse problemer.

Ole Olsen (SF):

Det var jo spændende, at hr. Bollmann tog mod til sig og nævnte tallet 25 pct. Først blev man chokeret over, at hr. Bollmann ikke

rigtig ville kendes ved de 20 pct., for hr. Bollmann har jo ellers prædikeret i meget lang tid, i mange måneder, om, at momsen burde op på 20 pct. Nu har vi altså fået 25 pct. stukket ud.

Jeg går ud fra, at efterhånden vil regeringspartiet og socialdemokraterne opgive at justere momsen med alt for små tal ad gangen. Nu fik vi jo først 3 pct., så 2 pct. Nu har hr. Bollmann nævnt 25 pct., og det er måske et forvarsel om, at man efterhånden tager 5 pct. ad gangen. Det gør det nemmere at regne med tallet. Man havner ikke på så forfærdelig brutte tal. Jeg er spændt på, hvad momsen er den dag, denne regering træder tilbage, om den er 25 pct., 30 pct., 35 pct., eller hvad man nu kan finde på at forestille sig.

Det er klart, at socialdemokratiet ved, at de socialdemokratiske ministre ved, at en momsforhøjelse ikke er populær. Man ved, at den virker asocialt. Derfor er det klart, at man er nødsaget til at komme med nogle undskyldninger.

Vi fik at vide, at vi virkelig ikke kan bedømme momsforhøjelsen endnu, sådan taget for sig selv. Vi skal se den i forhold til alle de andre lovgivningsinitiativer, som regeringen vil komme med for at hjælpe på arbejdsløsheden og for at modvirke prisstigninger osv., osv. Så burde man virkelig have ladet os andre få at vide med det samme temmelig nøjagtigt, hvad det drejede sig om, for så kunne vi da overveje, om man kunne snakke om tingene. Her skal vi bare vedtage en momsforhøjelse uden at få noget som helst at vide om, hvad de penge egentlig talt skal bruges til, og hvordan man tænker sig at modvirke de negative følger af momsforhøjelsen.

Det er fastslået fra adskillige sider, at momsforhøjelsen ligesom resten af den del af regeringens politik, vi har set noget til, vil virke meget stærkt i retning af at forøge arbejdsløsheden. Det er klart, at det kan socialdemokrater dårligt acceptere. Det gør det måske lidt for svært for socialdemokratiets venstrefløj at sluge denne skatteforhøjelse. Erkendt, det er bedre med en momsforhøjelse med kompensation end en momsforhøjelse uden kompensation. Det kunne jo tyde på, at regeringen har ladet sig bevæge en lille bitte smule af socialdemokratiets unge løver. Men det var nu ikke ret langt, man bevægede sig.

[Ole Olsen]

Vi kan måske nok sige lidt om og gætte på, hvad pengene skal bruges til. Ja, først og fremmest selvfølgelig til en ganske skrap stramning af finanspolitikken, og det ret kort efter, at socialdemokrater udtalte, at vi ikke trænger til nogen yderligere stramning af finanspolitikken. Nå ja, det er det med at have et standpunkt osv., det er måske bare lidt hurtigt, man ændrer standpunkt.

Vi ved, at pengene skal bruges til at forgyldte landbruget yderligere. Det er noget, vi er klar over. Vi er også nok klar over, at der skal komme en erhvervsstøtte.

Nu kunne man så sige, at erhvervsstøtten gerne skulle betyde øget beskæftigelse. Nej, det tror vi ikke på. Det er efterhånden dokumenteret fra mange sider, at giver man erhvervsstøtte, som f. eks. bevirker, at investeringerne stiger, hvad der i sig selv kan være meget tvivlsomt, og det ikke bare er avancerne, der forøges og går ind i passiv anbringelse, så vil investeringerne finde sted i arbejdskraftbesparende maskineri osv.

Det vil sige, at den anden side må vi også formode vil virke beskæftigelsesskadelig. Vi har momsforhøjelsen på den ene side, som vil virke beskæftigelsesbeskædigende, og vi vil få erhvervsstøtten på den anden side. Vi mener, at erhvervsstøtten er for stor, og – hvad der måske er endnu værre – at den er forkert anvendt. Der er ingen som helst systematiske tendenser til at få en bedre beskæftigelse i det, regeringen har lagt frem nu, og desværre heller ikke i det, den socialdemokratiske regering har gjort i resten af sin regeringstid.

Jeg må advare mod, at man denne gang bare spørger ADAM om det – det er et program på en datamaskine – for ADAM er programmeret sådan, at ADAM tror, at hvis man investerer mere, så skabes der yderligere beskæftigelse. Det er klart, at hvis man programmerer maskinen på den måde, så kan man ikke ved hjælp af den maskine bevise, at man faktisk får øget beskæftigelse. Det var det, der skete sidste gang. Vi fik aldrig tallene på bordet, vi fik aldrig lejlighed til at kontrollere de mærkværdige beregninger. Så denne gang: forskån os for ADAM og erkend, at det, I vil, er at skade beskæftigelsen, I sætter betalingsbalancen højere. Og hvis det endelig skal være, så giv os dog i hvert fald chancen for at kontrollere, hvad det er, I laver.

SF erkender, at der er tre meget væsentlige problemer i den danske økonomiske politik. Der er først og fremmest beskæftigelsen, der er betalingsbalanceunderskuddet, og der er inflationen. Vi har tidligere anvist den socialdemokratiske regering midler, der kunne bruges mod alle disse tre ting på én gang. Vi var tilsyneladende ved at nærme os en enighed, men – vi er jo ikke så stærke sammen med socialdemokratiet, vi tæller ikke ret meget, de tæller selvfølgelig mere – et flertal kunne det ikke blive til.

Jeg kan godt forstå, at socialdemokrater er flove, når de oven på at forhandle med os om en politik, som faktisk kunne hjælpe på alle de tre onder, som samfundet er besat af, skal gå her over og ganske åbent erkende, at nu sætter man simpelt hen beskæftigelsen nederst og betalingsbalancen øverst.

Velbekomme til de socialdemokrater, der skal sidde nede i salen og gennemføre denne politik med deres stemmer!

Kaj Hansen (DKP):

For et år siden blev momsen sat op fra 15 pct. til 18 pct. Nu vil man altså gå videre ad denne vej og sætte den op til 20 pct. Men alle erfaringer omkring momsforhøjelser viser, at det er en fejlagtig politik, som i virkeligheden med alle de følgevirkninger, momsforhøjelser har, forværrer den økonomiske og beskæftigelsesmæssige situation. Der skal åbenbart være en årlig momsforhøjelse, uanset at denne form for skattepolitik ikke alene er a-social, men også som den mest sikre af alle følgevirkninger øger arbejdsløsheden.

Ser vi på følgevirkningerne, så er der mange, og hver for sig og sammenlagt viser de det bundforkerte i at prøve at løse problemerne på denne måde. Den kapitalistiske krise er dybtgående, og den er langvarig, og hidtil har de politiske foranstaltninger, der er gennemført, først og fremmest drejet sig om at få arbejderne og de svage økonomiske grupper i samfundet til at betale krisens omkostninger. Det er også på denne baggrund, at vi skal se forslaget om momsforhøjelsen.

For det første er det stensikkert, at momsforhøjelsen alene vil forøge arbejdsløsheden med ca. 9.000. Det skal også ses på baggrund af de øvrige finanspolitiske stramninger, som skal gennemføres, således at stigningen i arbejdsløsheden ikke bliver 9.000, men ca.

[Kaj Hansen]

15.000. Hertil kommer endvidere den almindelige stigende tendens i arbejdsløsheden, som i øvrigt vil blive forstærket i vinterens løb. Der må altså være tale om en ganske bevidst politik, der skal bringe arbejdsløsheden op på langt over de 200.000

For det andet har momsforhøjelsen selvfølgelig en uheldig og fordyrende virkning på det samlede omkostningsniveau. Jeg skal nævne nogle enkelte eksempler. Anskaffelsessummen for en 80 m² lejlighed stiger med ca. 5.000 kr. Tager vi en erhvervsbygning på 1.000 m², stiger anskaffelsessummen 45.000–50.000. Det er jo det glade vanvid. Vi har en finansieringsordning for det almennyttige byggeri, hvor staten for at nedbringe huslejeniveauet giver lidt, nemlig 10 pct., i direkte finansiering. Og hvad gør man så, når det er sket? Ja, så skal man nu altså tage 20 pct. i moms på 85 pct. af anskaffelsessummen. Det er jo politisk bedrageri, der her er tale om.

Endvidere ligger det sådan med denne momsforhøjelse, at nu får kommunerne et nyt smæk. Det bliver på ca. 400 mill. kr., og det er da klart, at det igen vil afspejle sig i en højere beskatningsprocent i kommunerne. For almindelige mennesker, der rammes af momsforhøjelsen, giver det en reallønsnedgang, og de små indtægter rammes særdeles hårdt.

Og nu har vi i Danmark sat en ny rekord. I dette land, hvor vi stort set er selvforsynende med levnedsmidler, har vi nu Europas højeste moms på fødevarer. Lad mig nævne nogle eksempler på de sidste tal, jeg har: i England er der ingen moms på mad. I Holland er momsen på fødevarer 4 pct., i Belgien 6 pct., i Vesttyskland 5,5 pct., i Frankrig 7 pct. og i Italien 6 pct. Men altså i Danmark 20 pct. på mad. Det er en uhyggelig rekord, som vi her har sat, og der er altså langt fra de 7 pct. i nogle af de lande, jeg her har nævnt, og op til de 20 pct.

Nu er der talt om kompensationer, og det er da klart, at kommunisterne vil gå ind for, at der gives kompensationer, men det er jo bare en illusion at tro, at det ophæver de mange andre skadelige virkninger af momsen. Det er også sådan, at disse kompensationer hverken tidligere eller nu vil blive givet til de lavest lønnede, som i meget høj grad netop har brug for sådanne kompensationer. Endvidere har vi jo erfaringer for, at når kompensationer har virket et stykke tid, for-

svinder de tit igen, og der skal gennemføres nye foranstaltninger.

Det, der i virkeligheden var brug for nu, det var ikke en momsforhøjelse. Derfor vil vi forslå en begyndende afvikling af momsen. Det, man kunne gøre nu, var at fritage fødevarer, boligbyggeri og medicin for moms. Det ville være en virkelig håndsækning til de dårligst stillede i vort land, hvor fødevarerudgiften tynger aller-allerhårdst på budgettet. Det ville samtidig nedsætte omkostningsniveauet. Det ville stimulere beskæftigelsen, og det ville billiggøre boligbyggeriet. Det var netop det, der var brug for. At det ikke administrativt kan gennemføres, er jo det rene vrøvl. Jeg har bevist her, at i de fleste andre lande har man differentieret moms, og jeg kan således nævne, at man i Belgien opererer med fire forskellige satser på momsen.

SV-regeringens første skatteudspil viser, at nok hedder regeringen Anker Jørgensen, men det er altså venstres politik, som gennemføres.

Så vil jeg gerne stille et spørgsmål, og det kan jeg desværre ikke stille til den nyudnævnte økonomi- og skatte- og afgiftsminister, for det er han ikke i stand til at svare på. Det bliver jeg altså nødt til at stille til statsministeren. Han er åbenbart gået, men han får jo nok at vide, hvad spørgsmålet drejer sig om. Jeg står her med et dokument, og det hedder »Skatte- og afgiftsministerens redegørelse for regeringens påtænkte skattereform«. Det er altså ikke den nuværende skatteminister. Det er heller ikke den nuværende regering. Det var den regering, vi havde, lige inden folketinget blev hjemsendt.

Dér vil jeg gerne spørge: hvad var i grunden hensigten med at lægge den redegørelse på folketingets bord? Vi ved jo alle sammen, at i denne redegørelse havde man i stor udstrækning imødekommet fagbevægelsens og LOs krav, og vi syntes fra kommunisternes side, at det var et virkelig godt oplæg til en fornuftig skattereform. Hvad var meningen med det? Den var godkendt i regeringen, og jeg vil da gå ud fra, at det var hensigten, at man ville gøre alt muligt for at få denne skattereform gennemført.

Så må jeg spørge statsministeren, om det var hans mening at få den gennemført. Man kan have en mening om, at det var det ikke, og den sikreste måde at få bremsset en sådan

[Kaj Hansen]

skattereform på, var den, som statsministeren valgte, da han gik i forhandlinger med venstre. Så var han i hvert fald sikker på, at så ville der for alvor blive sat bom for skattepolitiske fremskridt i denne folketingssamling og i denne valgperiode i øvrigt. Derfor er det altså nødvendigt, at statsministeren giver et klart svar på, hvad den egentlige hensigt var med denne redegørelse. Var det bare et bluffnummer eller hvad?

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg synes, at det sidste spørgsmål var et godt spørgsmål. Jeg tog det såmænd selv alvorligt, da socialdemokratiet fremsatte sit reformoplæg om indkomstskatten, og jeg kan da kun støtte, at det ville være rart, om vi får at vide, at vi ikke skulle tage det alvorligt, at det, socialdemokratiet dengang fortalte os om, hvad de tænkte på skatteområdet, det er noget, vi roligt kan lægge til side, og som socialdemokratiet ikke mere tager alvorligt.

Måtte jeg derefter om momsforhøjelsesforslaget sige, at det har givet mig samme chok, som det øjensynlig har givet en del af den socialdemokratiske gruppe, at dette spørgsmål end ikke har været nævnt under forhandlingerne, og at vi kunne høre landets statsminister i går sige, at nu måtte man jo se, om man kunne blive enig med venstre om noget. Det har givet mig et chok, at socialdemokratiet tager på sociale kompensationer og en momsforhøjelse på den måde. Jeg vil gerne understrege, at det radikale venstre aldrig nogen sinde har stemt for en momsforhøjelse uden sociale kompensationer, og det vil vi heller ikke gøre nu.

Jeg ved ikke, om regeringen er kommet så langt – måske tvunget af de socialdemokrater, der jo er langt flere end det, man kan betegne som venstrefløj – at de ved, hvad det er, man vil give kompensation for, og til hvem. Jeg vil da gerne spørge, om man har tænkt på de gamle, for jeg forstod på venstres ordfører, at de gamle jo kan vente at få en forhøjelse om et halvt års tid, og derfor er der ikke grund til at tage det så alvorligt. Ser hele regeringen på det på den måde?

Jeg vil også gerne spørge, om man har tænkt sig, at der skal kompensation til børnene. Om man har tænkt sig, at de unge, der er under uddannelse, skal have kompensation. Det var jo noget, vi måtte forhandle os frem

til sidste gang med momsforhøjelsen. Hvis regeringen har tænkt dette spørgsmål igen nu, ville jeg meget gerne have, at ministeren for skatter og afgifter antydede heroppefra, at disse grupper, de gamle, børnene og de unge under uddannelse, kan vente at få social kompensation.

Fødevarerne har været nævnt, og det forstår jeg at CD vil tage sig af, og så skal jeg ikke sige mere om det.

Så er der spørgsmålet om tidspunktet. Jeg begriber ikke klogskaben i, at man kommer med denne momsforhøjelse stående umiddelbart foran lønforhandlinger. Tror regeringen da ikke, at disse 2 pct. momsforhøjelse vil blive lagt oven i de krav, som fagbevægelsen og de andre lønmodtagerorganisationer stiller? Ja men det bliver de da nødt til, tvunget af deres medlemmer.

Regeringen har jo bebudet en nulløsning, og hvis det nu ikke bliver en nulløsning, så har man sagt, at man vil inddrage den ekstra købekraft, og så er der to veje, man kan gå: indkomstskatten og momsen. Begge udveje vil naturligvis virke uretfærdigt mod ikke-lønmodtagere, der jo ikke har fået del i de ekstra lønindkomster, der her er tale om, og som der skal kompenseres for. Det spørgsmål må vi tage op senere, men sådan er forholdet jo: de selvstændige, der ikke har fået bevilget lønforhøjelse, skal også betale de ekstra skatter, der skal bruges. Nu er vi jo i den situation, at vort indkomstskattesystem er overbelastet, og det er nok ikke heldigt at gå videre ad den vej.

Fremskridtspartiets ordfører fremhævede for et øjeblik siden, at momsforhøjelsen vil have virkning på den kommunale indkomstskat. Jeg vil gerne stille det spørgsmål til ministeren for skatter og afgifter: har regeringen overvejet og været inde i de samme beregninger som Kommunernes Landsforening, og kan regeringen godkende de beregninger, der er gjort her, at momsforhøjelsen på de 2 pct. medfører en indkomstskatteforhøjelse på i gennemsnit mellem $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{2}$ pct. landet over? Jeg ved naturligvis ikke, om regeringen har tænkt i disse baner, men det var da rart at vide, om man har været inde på disse overvejelser. Det er et indkomstskattesystem, der i forvejen er overbelastet, som nu skal have et nyt tryk.

Hvis man for at kompensere for en eventuel lønstigning vil gå til en ny momsforhø-

[Bernhard Baunsgaard]

jelse, har regeringen så gjort sig nogen tanker om, hvor højt og hvor stærkt man kan belastte vores moms-system? På et eller andet tidspunkt må det jo komme ud for det samme som vores indkomstskattesystem, for vi er jo ikke i den samme situation som visse lande andre steder i verden, at man siger: vi sætter en meget høj momsprocent, og så tager vi, hvad der kommer ind. Vores indstilling herhjemme har da hidtil været den, at hvis vi vil have en meget høj moms, så skal alle også betale den. Har man i regeringen gjort sig nogen overvejelser om, hvornår man overbelastet moms-systemet? Kan regeringen godkende det, som et af de partier, den skal bygge på, nemlig CD, mener, at 25 pct. kan man sagtens tage? Tror regeringen også på, at dette moms-system, som vi har, hvor vi kræver det overholdt, kan tage 25 pct.?

Jeg vil stærkt advare imod, at man accepterer det, som den socialdemokratiske ordfører var inde på. Han sagde, at det jo kun er en moderat stigning. Det er jo kendt fra gammel tid, at man ikke skal gå frem på den måde, at man siger: kan den tage det, så kan den sagtens tage ét til og ét til, og til sidst kan den ikke tage det. Har regeringen overvejet, hvor grænsen går?

Der er et spørgsmål til, som jeg synes man i går kom for let igennem. Har regeringen gjort sig nærmere overvejelser over forøgelsen af arbejdsløsheden? Jeg hørte godt i går, at finansministeren bestred arbejderbevægelsen m. fl.s. beregninger om en forøget arbejdsløshed på mellem 20.000 og 30.000. Men hvad vurderer man selv, når man ikke godkender arbejderbevægelsens, erhvervslivets og økonomernes beregninger? Et eller andet må man dog have været inde på.

Det næste og helt naturlige spørgsmål i den forbindelse er: har man så også taget hensyn til, at så mange ekstramennesker i arbejdsløshed vil belastte udbetalingen af arbejdsløshedsunderstøttelse med mellem 1 og 2 mia kr. for staten?

Hvis man så skal bruge penge til sociale kompensationer, og hvis man endelig i nogen udstrækning, og hvis CD mener det, skal tage hensyn til, at når man forøger momsskatterne, så må man ikke samtidig forøge de direkte skatter, hvor meget skal man så bruge til at imødekomme CD, eller regner man med, at CD såmænd nok falder til i sidste øjeblik?

Vi er fra radikal side parat til sagligt at overveje alle nødvendige foranstaltninger i den økonomiske krise, vi står i, men jeg håber, at det klart er fremgået af det, jeg har sagt, at vi ikke mener, at en momsforhøjelse på dette tidspunkt er et velgennemtænkt middel. Jeg kan derfor kun sige her, at vi ikke kan medvirke til det, men vi medvirker gerne til et udvalgsarbejde for at gøre momsforhøjelsen mere rimelig for den befolkning, som skal arbejde under den.

Arne Bjerregaard (KrF):

Vi erkender i kristeligt folkeparti, at underskuddet nødvendiggør foranstaltninger, der formindsker dette underskud. Så kan man selvfølgelig sige, at momsen eller momsforhøjelsen er en af vejene til at formindske dette underskud. Vi erkender med andre, at man ad besparelsesvejen i den nuværende situation ikke har mulighed for at nedbringe underskuddet væsentligt, men en smule kan det selvfølgelig nedbringes ad denne vej.

Den foreslåede momsforhøjelse på 2 pct. er ikke særlig stor, og den vil formindske underskuddet. Selvfølgelig bliver det heller ikke så forfærdelig meget, i alt fald med mindre end 10 pct. Man kan videre stille spørgsmålet: vil momsforhøjelsen formindske underskuddet med det, som man postulerer, de godt og vel 3 mia kr.?

Vi har nu fået tilsagn fra skatte- og afgiftsministeren om, at der skal gives sociale kompensationer. De vil i alt fald koste mindst 400 mill. kr., hvis der skal være rimelighed i dem og de skal være rimeligt fordelt. Nu har skatte- og afgiftsministeren jo samtidig sagt, at så må der skaffes kompensation igen for denne svækkelse af momsforhøjelsen, men det kan selvfølgelig ikke være vores bord. Jeg fandt ud af, at det vist måtte være på besparelsesområdet, i alt fald vil jeg ikke tro, at skatte- og afgiftsministeren vil være med til, at vi skal operere med 20¼ pct. Det vil være en hån over for dem, som skal arbejde med momsen.

Men selv om man nu siger, at den vil indbringe ca. 3 mia kr. efter kompensation, så må vi notere, som det er sagt fra forskellig side, at det vil bibringe samfundet yderligere arbejdsløshed. Lad os sætte det til den almindelige antagelse 20.000, det er 1.400 mill. kr. Vi er nødt til at sige, at der selvfølgelig bliver

[Arne Bjerregaard]

en nedgang i forbruget, det vil være en naturlig følge. Det vil give ca. 200 mill. kr. mindre. Der vil da selvfølgelig også ske stigende unddragelse fra vareomsætningen. Det vil beløbe sig til op imod et par hundrede millioner kroner. Der vil blive et stigende smugleri. Det kan vel beløbe sig til 100 mill. kr. Der vil selvfølgelig blive en faldende omsætning, og det vil give et faldende beskatningsgrundlag og dermed selvfølgelig en faldende indtægt for staten, og det kan vel ansættes til et par hundrede millioner kroner.

Dermed har vi brugt de 2.500 mill. kr., og dermed får man kun en reel stimulans af momsforhøjelsen på ca. 800 mill. kr. Herudfra har vi i tidligere beregninger i disse forhandlinger, jeg har været med til mangfoldige gange, fået, at den har en pristalseffekt på nogle promille, og de skal selvfølgelig også medregnes i svækkelsen af statsfinanserne. Dertil vil den have en direkte indflydelse på overenskomstforhandlingerne og dermed yderligere en påvirkning af de kommunale skatter, og disse vil igen have en indflydelse på overenskomstforhandlingerne og overenskomstresultatet og dermed lønstigningerne. Hele suppedasen vil igen have en direkte og indirekte indflydelse på den almindelige pristigning, som igen i andet led vil have en indvirkning på prisstigningerne. Hvis man filosoferer sådan, så kommer man efterhånden til, at momsforhøjelsen på 2 pct. vil have en effekt på nul eller mindre.

Det er jo det dilemma, man står over for, og det er vel de problemer, som regeringen har prøvet på at løse og tage højde for ved at sikre sig, at der bliver foretaget andet. Men nu er der bare det beklagelige ved det, at vi, som skal tage stilling til de 2 pct., ikke har fået at vide, hvad regeringens reelle tanker på andre områder er. Man får at vide af venstres ordfører, at det skal være en flerstrengt økonomisk løsning af problemerne. Ja vel, det kan vi acceptere, men vi har bare ikke set de reelle forslag om denne flerstrengede økonomiske problemløsning.

Derfor er det vanskeligt for os at se sammenhængen, fordi vi, selv om man måske kan tillægge os visse spirituelle tilbøjeligheder, i alt fald ikke er tankelæsere, der kan se, hvad regeringen og regeringspartierne tænker på med hensyn til den flerstrengede økonomiske løsning. Det er det, der er så forstemmende for os, som har den største velvilje til

at hjælpe med til at løse landets økonomiske problemer og også har den største velvilje til eventuelt at påtage os et medansvar for en mømsforhøjelse. Når vi ikke ved, hvad det er led i, i al fald ikke reelt, er det forbistret svært at tage stilling til dette.

Derfor må vi sådan set sige til regeringen: hvorfor sådan et kissejav med dette? Det skal træde i kraft til oktober. Havde man mistet så meget ved at sætte det i kraft til november? Ja, det kan man selvfølgelig regne ud efter de tal, man opstiller, men hvis man bruger mine tal, så kunne det være hip som hap, om man satte det i kraft til oktober eller til november. Hvis man nu satte det i kraft til oktober, kunne vi andre også få at vide, hvad det er, regeringen tænker på, hvad det er, man vil, hvilken samordnet politik der er, man vil lægge frem for dette ting. Så kunne vi tage en klar stilling og en saglig stilling til dette.

Hvis vi tager positiv stilling til dette – det skal jeg ikke på nuværende tidspunkt kunne sige – er vi nødt til at sige, at så er det kun ud fra ønsket om at give regeringen endnu en chance. Men jeg er næsten bange for, at det kan blive negativt. Derfor må jeg sige til regeringen: tag op til overvejelse, om det ikke var væsentligt at fremlægge en samordnet plan her i folketinget og så tage det forslag op sammen med den i stedet for nu, hvor det sådan set ikke har nogen rimelighed at fremsætte det så isoleret, hvilket i al fald er at stille de velvillige partier i et særdeles stort dilemma.

Hjortlund Christensen (DR):

Den økonomiske situation, vi står i, betyder, at der ligger en regning til befolkningen, som nu skal betales. Den afgæede regering og augustforligspartierne må blot registrere, at de politiske midler, som vi hidtil har anvendt til at løse vores økonomiske problemer med, er ubrugelige, og min anbefaling til regeringen er, at man må benytte en anden form for økonomiske lærebøger. Retsforbundet har nogle stykker, vi gerne vil låne ud. For socialdemokratiets vedkommende ligger det således, at der ved festlige lejligheder slås op i de lærebøger, jeg her taler om. Jeg tænker her på den afgæede økonomiminister, som her fra talerstolen lige før juleferien på en særdeles begavet måde gav udtryk for sit

[Hjortlund Christensen]

kendskab til, hvad arbejdsfrie indtægter ved privat jordbesiddelse betyder i forbindelse med den økonomiske krise. Men det var måske blot for at komme i julestemning.

I øvrigt er der som bekendt også fra både landbrug og industri givet udtryk for, at det er nødvendigt med indgreb over for disse problemer. Jeg vil gerne i øvrigt sige om den situation, vi står i nu, at der er skrevet et lille stykke historie ved etableringen af den nye SV-regering, og jeg vil ikke på forhånd dømme den, men vente og dømme den efter dens gerninger. Men når det er sagt, må det med beklagelse konstateres, at de midler, der tages i anvendelse, er de helt traditionelle: at drive økonomisk politik over arbejdsløsheden og valutapolitik, som behager EF.

Loven om ændring af merværdiafgiften giver efter professor Rold Andersens vurdering 25.000 arbejdsløse. Man kan vurdere, om det koster en milliard kr. eller et beløb deromkring. Momsprovenuet er beregnet til 3,2 mia kr. i indtægt for staten, men forøgelsen af statens udgifter i forbindelse med statens forbrug udgør 0,3 mia kr. Amter og kommuner vil sikkert få en tilsvarende udgift på 0,3 mia kr., og resultatet må givetvis blive højere skatter til stat, amt og kommune. Hertil kommer så de sociale kompensationer, som vil blive nødvendige for at få dette forslag gennemført, og i øvrigt alle de skjulte omkostninger, som påføres administration og erhvervsliv. Hvis man er meget pessimistisk med hensyn til disse regnestykker, vil jeg da bede skatte- og afgiftsministeren om at kigge på, om ikke det bliver en såkaldt nulløsning, når alle omkostningsfaser bliver taget med.

Jeg vil ikke trække denne diskussion i langdrag, men efter disse mine få bemærkninger må det stå klart, at retsforbundet ikke kan medvirke til gennemførelse af disse lovforslag.

Waldorff (VS):

Man kunne selvfølgelig vælge at tale om de sociale virkninger af en momsforhøjelse. Det er gjort masser af gange. Det vil jeg ikke gøre denne gang. Derimod vil jeg sige noget om omstændighederne ved sådan en økonomisk stramning, som vi her får serveret med momsforhøjelsen.

Den første af de begrundelser, man anfører for momsforhøjelsen, er, at nu er det

nødvendigt – det blev også sagt af den socialdemokratiske ordfører her – at foretage en sådan stramning af hensyn til betalingsbalancen. Vi har sagt det mange gange, men det er nok nødvendigt at sige det igen: hvis man for et øjeblik skulle stille sig i de socialdemokratiske sko og tage betalingsbalancespørgsmålet alvorligt, på samme måde som de gør det, så er der ingen argumenter for at vælge præcis den politik, som socialdemokratiet med fantastisk sikkerhed vælger hver gang. Vi har argumenteret masser af gange for, at man på en række meget præcise områder, hvor det ville betyde konkrete forbedringer for arbejderklassen, ville kunne foretage nogle ting, som samtidig ville betyde en forbedring af betalingsbalancen. Vi har aldrig accepteret den socialdemokratiske argumentation omkring betalingsbalancens absolutte styrende virkning i forhold til økonomien, men hvis man gør det, så er det faktisk muligt ud fra et socialdemokratisk synspunkt – eller i hvert fald ud fra de synspunkter, som menige socialdemokrater har, som de tusindvis af arbejdere, som stemmer socialdemokratisk og er loyale over for socialdemokratiet, har – at fastholde nogle af de krav, som disse mennesker forbinder med det store arbejderparti, socialdemokratiet.

Det er selvfølgelig ikke nogen tilfældighed, at socialdemokratiet alligevel hver gang vælger at afvise disse reformkrav og i stedet fører en borgerlig økonomisk politik. Vores konklusion på det er, at socialdemokratiets politik er, som den har været hidtil, at forsøge at løse den aktuelle krise på bekostning af arbejderbefolkningen. Det gør man ikke på grund af nogle nationaløkonomiske naturlove, som alle må bøje sig for, for disse nationaløkonomiske naturlove eksisterer ikke. Det gør man, fordi socialdemokratiet ikke kan og ikke vil føre en politik, som angriber de kapitalistiske styrkepositioner. Derfor laver man gang på gang forlig med de borgerlige, og derfor sigter man ganske vist vildt i blinde, når man fører økonomisk politik, men rammer altid dødeligt præcist, nemlig på den befolkningsgruppe, som i forvejen har det værst.

De ting kan man selvfølgelig ikke sige, man er nødt til at sige noget helt andet, og derfor dynger man også flere økonomiske argumenter op. Man taler om en nødvendig indskrænkning i en forbrugsstigning. Påstan-

[Waldorff]

den om en forbrugsstigning på 4,5 pct. blev bl. a. af vores ordfører i går gennemhullet. Der var ikke nogen, der gjorde sig den umage at forsøge at tilbagevise denne gennemhulning af påstanden om en forbrugsstigning. Det er også temmelig vanskeligt at fastholde en begrundet tro på den forbrugsstigning, når man alene i første halvår 1978 har set en reallønsnedgang på 2,5 pct. Men det er da klart, at man er nødt til at lægge det røgslør af nationaløkonomisk digt og løgn ud over sine gerninger, for i modsætning til de borgerlige er socialdemokratiets fornemste funktion at få arbejderklassen til at affinde sig med en krisepolitik, som tjener borgerskabets interesser.

Tilsvarende letfærdigt behandler man sandheden, når det drejer sig om virkningerne på beskæftigelsen af det, man nu går og laver. Alle bare nogenlunde dokumenterede skøn siger, at SV-aftalen vil betyde mellem 20.000 og 25.000 flere arbejdsløse; det er et tal, der skal lægges oven i de øvrige, som man forventer vil miste deres arbejde. Op mod halvdelen af denne forøgelse skyldes momsforhøjelsen. Alligevel måtte vi opleve i går, at finansministeren stiller sig op og uden nogen som helst form for dokumentation afviser det skøn over antallet af arbejdsløse. Det er en temmelig fantastisk situation, at man efter en sådan ganske løs aftale stiller sig tilfreds med blot at afvise uden dokumentation de forsøg, som faktisk gøres fra anden side på at belyse virkningerne af den politik, som socialdemokratiet og venstre nu står sammen om.

Til sidst vil jeg sige noget om omstændighederne ved fremlæggelsen af krisepolitikken fra den nye regering. Det er noget, som ikke umiddelbart har så forfærdelig meget med økonomi at gøre, men det har temmelig meget med politik at gøre. Vi har hørt statsministeren udtrykke beklagelse og forundring over reaktionerne i sit eget parti og i fagbevægelsen, og vi har hørt adskillige under debatten i går omtale reaktionerne på arbejdspladserne og i fagbevægelsen med mangel på forståelse eller afstandtagen. Øjensynlig fatter man simpelt hen ikke i folketinget eller i socialdemokratiets top et kvidder af, hvad det er, der foregår. Jeg vil godt prøve at illustrere det.

Da SV-regeringen blev en realitet, blev vi udsat for det, man høfligt kan kalde en helt

igennem ufordøjelig mediebegivenhed. Min egen reaktion på disse opmarcherede ministre og topforhandlere i deres jakkesæt og nålestribe habitter lader sig ikke beskrive i et parlamentarisk sprog, som man kalder det, men det må i hvert fald have vendt sig i hver enkelt arbejder og pensionist og uddannelsessøgende, da man hørte denne messe af glatte og velformulerede bemærkninger om, at nu måtte vi holde igen. Nu måtte vi spænde livremmen ind, nu måtte vi bøje os for de økonomiske realiteter, alt imens det var klart, at disse herrer med længsel afventede det øjeblik, hvor de kunne tage deres diplomatter, forlade pressekonferencen og gå ud til de ventende ministerbiler eller sekretærrekvirerede taxaer. Det var en helt konkret oplevelse af klasseskel og klassemodsætninger, og for den arbejderklasse, hvis hverdag består i at lade sig nedslide under et stadig opskruet tempo med den eneste virkning, at de bliver fattigere og fattigere, må dette have været præcis denne oplevelse af klassemodsætninger.

Man skal derfor ikke undre sig over de reaktioner, der for tiden er på arbejdspladserne. I virkeligheden skulle man langt snarere undre sig over, at de ikke er kraftigere, end de er, f. eks. fra de grupper, som må gå på socialkontorerne en gang om ugen, sidde der i stadig længere tid, 4-5 timer, og vente på at få udbetalt en stadig mindre støtte under stadig større social kontrol. Hvis man tænker på disse menneskers situation, så må man snarere undre sig over, at de ikke eksploderer, at de ikke går amok over denne situation.

Tove Jørgensen (DKP):

Det er en besynderlig trylleverden, vi befinder os i herinde i forhold til virkeligheden udenfor. Det er naturligvis naivt af mig, at jeg undrer mig, men jeg tror til gengæld, at de fleste mennesker udenfor deler min undren.

Herinde har vi f. eks. et parti, der kalder sig venstre; det er til gengæld det mest højreorienterede, der kan opdrives her i landet. Og så har vi et parti, der kalder sig socialdemokratiet. Efter den sprogbrug, der er gældende udenfor, ude i virkeligheden blandt befolkningen, skulle det betyde, at det var demokratisk og socialt. Men i den christians-

[Tove Jørgensen]

borgske virkelighed, som altså er den bagvendte af virkeligheden udenfor, optræder det samme parti som »asocialudemokratiet«. Man fremsætter, før folketinget sendes på ferie, nogle oplæg til en langsigtet løsning på problemer, uden hvis løsning der hverken kan tales om langsigtet perspektiv eller helhed, og selvsamme dag som tinget er sendt på ferie, indleder man forhandlinger bag lukkede døre med netop de partier, som man ved ikke vil være med til at løse problemerne på den foreslåede måde. I stedet for på demokratisk vis at fremsætte konkrete forslag, der kan vise de politiske muligheder for deres gennemførelse, laver man et nyt augustforlig med venstre, der altså er højre. Selvfølgelig har man ikke turdet kalde det augustforlig III, for sporene skræmmer, det ville være for utroværdigt. Men samtidig indebærer regeringsudvidelsen den fordel, at man har sikret sig et flertal uden at behøve at afsløre, hvad augustforlig III reelt indeholder.

Det kan udemokratisk gemmes inden for regeringens lukkede døre og afsløres sådan pø om pø, men når det afsløres, som i dette momsforlag, så viser det igen den bagvendte virkelighed i dette hus: det sociale parti, der kommer med asociale forslag. Så forhåbende var man på samarbejdet, at man glemte sociale compensationer.

Hvem satte man så til at anbefale det af asocialudemokratiet fremsatte forslag, hvem satte man til at løfte sløret, eller vi skulle måske hellere sige lette på låget for lidt af, hvad der skal ske? Ingen anden end selvste hr. Kjeld Olesen, der er ekspert i at glemme problemerne og feje skidt ind under gulvtæppet. Selv Storebæltsbroen fik han plads til derinde. Somme tider kryber han såmænd selv derind og roder lidt omkring i skidt, men så har han jo altid regeringens sikkerhedsudvalg til at hive ham ud og ryste ham lidt til pæn brug . . .

Formanden:

Det kommer ikke meget behandlingen af dette forslag ved.

Tove Jørgensen (DKP):

Så kan han bl. a. bruges til som en anden lille dukke, man kan skrue op i ryggen, bestandig at gentage sig selv eller rettere den kode, han er blevet programmeret til at gen-

tage, nemlig tesen om, at der ikke var andre muligheder i folketinget, at der ikke er flertal for andet samarbejde end med venstre, som altså er højre. Så kan hr. Kjeld Olesen i går stå og sige, at venstrefløjen kun vil være med, når der skal deles ud, men ikke vil være med til at skaffe pengene. Det kunne hr. Kjeld Olesen gøre i går, for han vidste jo, at det ikke var ham, men hans nye regeringspartnere, der i dag skulle stå til ansvar for, hvor pengene, en hel del af pengene, skulle komme fra. De skal komme ved en forbrugsbeskatning, som vi ved vender den tunge ende nedad. Her er det, forskellen ligger imellem asocialudemokratiets valg af partnere og det partnerskab, det kunne have fået.

DKP benægter ikke, at der skal bruges penge, men vi benægter, at de skal tages fra lønmodtagerne og gives til dem, der ejer produktionsmidlerne. Det har jo heller ikke skaffet flere arbejdspladser. Man kunne såmænd lige så godt have puttet tilskuddene i et hul i jorden som at give dem til det såkaldte erhvervsliv. De nødvendige investeringer, der skal til for at skaffe flere arbejdspladser, vil man ikke gå ind i.

I stedet betyder momsforhøjelsen, således som hr. Kaj Hansen var inde på, øgede kommuneskatter, således at kommunerne fremover vil være endnu mere tilbageholdende med f. eks. at udbygge daginstitutionerne. Vi ved fra adskillige og gentagne undersøgelser, at kost og bolig for de laveste indkomstgrupper allerede i 1960'erne androg over 65 pct. af indkomsten i de laveste indkomstgrupper, og det var inden boligforligene med den omkostningsbestemte husleje, og inden oliekrisisens fordyrelse af brændselomkostningerne var sat ind. Vi ved fra undersøgelsen af fordelingen af levevilkårene, at pensionister, arbejdsløse og uddannelsessøgende i gennemsnit tjener 35 pct. af de beskæftigedes gennemsnitsindtægt. Hvad hjælper det så, at den socialdemokratiske venstrefløj i går fandt et græsstrå at klamre sig til i forsvaret for sociale compensationer til visse sociale grupper? Hvad hjælper det, at fru Inge Fischer Møller i går i TV kunne sige . . .

Formanden:

Taletiden er altså udløbet.

Tove Jørgensen (DKP):

[Tove Jørgensen]

Jeg er færdig nu... at hun ikke ville gå med til nedsættelse af reallønnen for de laveste indkomster, når hun vil være med til at stemme for selve forslaget? Det er det, der skal stemmes imod, for det er det, der vender den tunge ende nedad. Det er asocialt, og det vælter krisens byrder over på de svageste. Og her har alle i asocialud demokratiet åbenbart efter en demokratisk debat i gruppen slået hælene sammen og sagt: ja vel.

Ministeren for skatter og afgifter (Anders Andersen):

Jeg har lagt mærke til, at det var nye ordførere, der var kommet på i dag i forhold til i går, og at disse ordførere benyttede lejligheden til at trække en række af de problemer frem, som også blev debatteret i forbindelse med regeringens tiltrædelseserklæring. Jeg skal ikke starte en debat om alle de mange aspekter, der ligger dér, men først og fremmest holde mig til det, som vi diskuterer her, forhøjelsen af momsens med 2 pct.

Jeg må i og for sig sige, at på mig virker det lidt deprimerende at høre, at næsten samtlige af oppositionens partier var meget betænkelige ved at gå ind for en momsforhøjelse, ja, nogle tog endda direkte afstand. Vi har nogle alvorlige problemer, vi skal have løst. Ingen vil vist benægte disse alvorlige problemers tilstedeværelse. Vi har et stort underskud på vores finanslov; tager vi drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet, er det på 16 mia kr., tager vi bruttobeløbet, er det 41 mia kr., det drejer sig om. Vi har et betydeligt underskud på vores betalingsbalance med udsigt til, at det bliver større, hvis ikke der gribes ind. Det er to af de alvorlige kendsgerninger, vi står over for. På disse punkter har regeringen sat sig som en målsætning at forbedre situationen og ændre udviklingen. En sådan målsætning opfyldes ikke uden medvirkning både fra partier, der ikke er i regering, og fra befolkningen som helhed. Der er et behov for, at der skabes forståelse for nødvendigheden af, at vi bremser op over for den udviklingstendens, som vi har kunnet konstatere på en række områder i den senere tid.

Der har også været visse positive træk i udviklingen, bl. a. mindre prisstigninger, og det forslag til prislov, som man netop har behandlet, er jo et led i bestræbelserne på at

stabilisere og forbedre udviklingen på dette område, altså at begrænse prisstigningerne. Dette vil have væsentlige virkninger fremover, ikke alene for befolkningen, for lønmodtagere, men også for udviklingen i det samlede omkostningsniveau, og det er derfor også et led i de bestræbelser, som man ønsker at fremme fra regeringens side.

Når hr. Bernhard Baunsgaard spørger, hvorfor der lige akkurat kommer forslag om 2 pct. momsforhøjelse nu, så synes jeg, det er et meget relevant spørgsmål. Det er også et spørgsmål, som har været nøje overvejet inden for regeringen under de forhandlinger, man har ført om regeringssamarbejdet. Man siger, det var bedre at vente, ja, man kunne anlægge den synsvinkel, at nu kan arbejdsmarkedets parter nå frem til en ny aftale, og når de er færdige med den, så kom vi prompte og sagde: kære venner, vi tager 2 pct. ekstra i moms. Var det en redelig fremgangsmåde over for arbejdsmarkedets parter? Man kunne sige, man ventede nogle måneder og fremsatte forslaget, medens forhandlingerne var på det højeste. Ville det fremme forhandlingerne? Vi har ment, at det ville være mest hensigtsmæssigt at klargøre over for befolkningen, at der må et skifte til, man må være indstillet på, at der er byrder, der på den ene eller den anden måde skal bæres, hvis man vil ændre udviklingen, og vi har følt, det var mest reelt, også over for arbejdsmarkedets parter, at vi tog momsforhøjelsen nu, og at vi ikke gik og luskede med den i baglommen for at komme med den på et senere tidspunkt. Det er derfor, hr. Bernhard Baunsgaard, vi har fremsat forslaget nu og ønsker at få det gennemført på nuværende tidspunkt. Naturligvis også, fordi det så hurtigere vil få virkning i økonomisk henseende.

Jeg skal ikke gå ind på alle de ting, som hr. Thorndahl nævnte i sit indlæg, men det er rigtigt forstået, at der i den økonomiske vurdering er forudset, at der vil være en forbrugsstigning på 4½ pct., og det er rigtigt forstået, at den forbrugsstigning mener regeringen ikke der er plads til, hvis vi skal begrænse vores betalingsbalanceunderskud. Det er som et led i begrænsningen af denne stigning i forbrugsmuligheder, dette forslag må ses.

Må jeg lige rette en misforståelse. Jeg tror, hr. Thorndahl sagde, at finansministeren i går havde sagt, at vi havde taget som ud-

[Ministeren for skatter og afgifter]

gangspunkt for vor samlede økonomiske vurdering, at kommunerne gennemførte en uændret udskrivningsprocent. Det har vi ikke taget som udgangspunkt. Vi har tværtimod sagt, at den samlede finanspolitiske stramning må ses i sammenhæng med, hvilke udskrivningsprocenter og hvilke skattebyrder der bliver det endelige resultat af kommunernes holdning til udskrivningen af skat for det kommende år. Der er altså ikke i vores vurderinger taget som udgangspunkt, at man ville fastholde den nuværende udskrivningsprocent, men der er taget som udgangspunkt, at den kommunale skatteudskrivning må indgå i den samlede vurdering, når man senere skal vurdere, hvordan den finanspolitiske udvikling vil forme sig, og hvilken finanspolitisk stramning dette eventuelt nødvendiggør.

Hr. Hagen Hagensen sagde, at venstre havde vendt sig fra erhvervs politik. Jeg vil gerne understrege, at hverken venstre eller regeringen har vendt sig fra at føre en mere erhvervsvenlig politik, for der er enighed om, at skal vi øge beskæftigelsen, så må vi skabe grundlag for, at der også føres en erhvervs politik, som øger mulighederne og interessen for dels at producere mere, dels at eksportere mere. Det er et led i udviklingen med hensyn til vores betalingsbalanceforhold, og derfor indgår der også i tiltrædelseserklæringen nogle ganske bestemte bemærkninger om regeringens sigte på dette område. Venstre har altså ikke vendt sig, regeringen har ikke vendt sig imod at fremme udviklingen i produktion og beskæftigelse inden for erhvervs livet.

Hr. Bollmann spurgte, om momsens skulle op på 25 pct., og jeg tror, der var andre, der strejfede, hvor overgrænsen var for, hvor højt momsens kunne komme op. Jeg skal ikke udtale mig om, hvor overgrænsen ligger med hensyn til, hvor højt momsens kan komme op. Det er regeringens opfattelse, at det ikke i sig selv er et mål at forhøje momsens; vi har derfor kun ønsket at foreslå de 2 pct., og der indgår ikke i vores overvejelser yderligere momsforhøjelser.

Hr. Bollmann var også inde på et spørgsmål, som vi nok senere kommer til at diskutere, idet han sagde, at vi ville gennemføre en skattestramning ved at ændre personfradraget. Nej, det vil vi ikke, hr. Bollmann. Men vi vil ikke automatisk gennemføre en

skattelettelse, og det er det, der er situationen, som reglerne er i øjeblikket.

Til dem, der har talt om at sætte skatterne ned, bliver jeg nok nødt til at sige, at i den givne situation er der altså ikke rigtig plads til skattelettelser. Det kan ikke hjælpe, man vil foregøgle befolkningen, at vi kan løse vores problemer alene ved at sætte skatterne ned – med den finanspolitiske situation, som enhver ved der ligger foran os, og som det fremsatte finanslovsforslag ganske tydeligt tegner.

Der sker ingen automatisk regulering af fødevaretilskuddene, og det er ikke regeringens agt at forhøje de tilskud. I givet fald ville man for øvrigt derigennem også give kompensationer til alle os, der sidder herinde, og som vel ikke – det håber jeg da ikke – specielt er sociale tilfælde af den ene eller den anden karakter. Foretog man en sådan regulering, ville momsforhøjelsen også miste lidt af sit formål.

Hr. Bernhard Baunsgaard stillede en række spørgsmål ud over det, jeg har svaret på. Jeg tror, det er rigtigt, når hr. Bernhard Baunsgaard taler om, at momsforhøjelsen kan få en virkning på $\frac{1}{4}$ – $\frac{1}{2}$ procent for den kommunale udskrivningsprocent. Det er jo en simpel beregning, når man ved, hvor meget momsens belaster kommunerne. Men der er to faktorer, som kan ændre dette billede. Der er den faktor, at den prisstoplov, som formodentlig bliver gennemført, jo kan have en positiv virkning på kommunernes udgifter, og der er den anden faktor, at man jo har lov til i kommunerne at gennemgå sit udgiftsbudget, skal vi sige med kritiske øjne. Derfor kan ingen vide på nuværende tidspunkt, hvad det vil indebære for den kommunale udskrivningsprocent, at man forhøjer momsens. Der er altså disse faktorer, som jeg her har nævnt.

Der har fra forskellige sider været nævnt spørgsmålet om kompensationer, og det vil jeg gerne sige et par ord om. Efter den diskussion, der har været om det, vil det være rimeligt, at jeg kommer med nogle lidt mere uddybende bemærkninger om hele kompensationsspørgsmålet.

Man har været forundret over, at der ikke i lovforslaget indgik den normale kompensationsberegning eller var taget hensyn til disse kompensationer. Det var ikke, fordi regeringen ikke var opmærksom på det, det var ik-

[Ministeren for skatter og afgifter]

ke, fordi vi ikke vidste, at der ville ligge et problem her. Vi tog som udgangspunkt, at det kun var en forhøjelse på 2 pct., og vi lod derfor hele problemstillingen stå åben.

Vi må jo gøre os én ting klart i samme øjeblik, vi går ind i hele debatten om kompensationer. Jeg er helt indforstået med, at der er en række grupper i vort samfund, der bør og skal have kompensationer, nemlig folk med lave pensioner, som ikke har større muligheder for at bære en momsforhøjelse. Men når vi giver generelle kompensationer, gives der også kompensationer til mange pensionister, der har så høj en pension, at deres indtægt er større end indtægten hos mange af dem, der er beskæftiget i det praktiske livs arbejde på den ene eller på den anden måde. Det kan måske være lidt vanskeligt af forklare en lønmodtager eller en selvstændig erhvervsdrivende med en lille indtægt, at man generelt giver kompensationer til alle, hvem pensionistbetegnelsen er hæftet på, men ikke til andre. Tværtimod, jo mere der gives i kompensation, jo højere skal momsprocenten jo være, hvis staten skal have det samme provenu ind.

Fra regeringens side er der ingen tvivl, vi er parat til at give kompensationen, men vi må sige, at det indebærer, at momsprocenten i så fald må forhøjes, så den dækker det kompensationsbeløb, der skal udbetales. Hvis vi følger de gamle normer – jeg tror, det var hr. Bollmann, der var inde på at nævne ¼ pct., det kan enhver regne ud – så betyder det en stigning i momsen på ¼ pct., for momsen giver jo 1.600 mill. kr. pr. procent, og ¼ pct. giver 400 mill. kr., og det er stort set det, som den generelle kompensation indebærer af merudgifter for staten.

Der er ikke fra regeringens side noget til hinder for at gennemføre en sådan ordning, det understreger jeg. Vi er parat til at yde fuld kompensation, men man må gøre sig virkningerne klart: provenuet skal være de 3,2 mia kr., og det, der skal gives i kompensation, vil betyde en momsforhøjelse af en eller anden størrelse.

Det kan måske være nyttigt, at offentligheden i almindelighed bliver mere klar over, hvad det betyder med disse såkaldte kompensationer. Det er altså ikke noget, man trækker ud af luften; det er noget, som alle andre også skal være med til at betale. Derfor er det en ting, som man naturligvis må

overveje i skatte- og afgiftsudvalget. Men regeringens holdning skal der ikke være nogen tvivl om. Vi er parate til at følge den sædvanlige linje – med de skævheder, med de urimeligheder, det på en lang række områder indebærer. Det må vi så se det videre forløb af under udvalgsarbejdet.

Det var de bemærkninger, jeg havde. Jeg håber, det under udvalgsarbejdet vil vise sig muligt at skabe forståelse for nødvendigheden af den samlede økonomiske politik, som regeringen lægger op til, hvis vi skal ændre udviklingen i den rigtige retning.

Thorndahl (FP):

Jeg synes, skatteministerens svar vedrørende sammenhængen mellem betalingsbalanceunderskud og en ændret kommunal udskrivningsprocent var noget uklart, og derfor vil jeg godt have lov til at citere regeringsprogrammets punkt 3:

»Den første forudsætning herfor er en fortsat forbedring af betalingsbalancen. Uden ændringer i den økonomiske politik vil betalingsbalanceunderskuddet i 1979 blive godt 9 mia kr. Regeringens mål er, at underskuddet højst bliver 6½ mia kr. og lavere i de følgende år. En fortsat stor gældsætning til udlandet svækker vore muligheder for at fremme beskæftigelsen.

Derfor er det nødvendigt at nedbringe underskuddet på statsfinanserne i forhold til budgettet for 1979.

Det vil ske gennem både besparelser og nye indkomster. I morgen« – den 31. august – »foreslår regeringen en momsforhøjelse med 2 pct.

Skatte trykket vil derimod ikke blive forøget for statsindkomstkattens vedkommende.«

Se, de 9 mia kr., der er nævnt i regeringens program punkt nr. 3, det er de 9 mia kr., der også fremgår af finanslovsforslaget som forventet betalingsbalanceunderskud under forudsætning af uændret økonomisk politik i 1979, og en af forudsætningerne er en gennemsnitlig kommunal udskrivningsprocent på 22,9. Nu siger kommunerne, at det er meget sandsynligt, at vi kan forvente en væsentlig højere gennemsnitlig kommunal udskrivningsprocent på omkring 25, og kommer det til at slå til, ja, så vil der altså ske en kommunal merbeskatning af størrelsesordenen

[Thorndahl]

3,2 mia kr. – et beløb, der jo, som jeg har sagt før, pudsigt nok svarer til momsforhøjelsen på de 2 pct.

Naturligvis ved vi ikke endeligt endnu, hvordan den kommunale udskrivning vil blive. Vi ved, at der kommer en andenbehandling med endelig vedtagelse af de kommunale budgetter her i slutningen af september måned, og det er da muligt, at der vil ske nogle ændringer, men det er altså det foreløbige udgangsmateriale, og et finanslovforslag, der er baseret på en gennemsnitlig kommunal udskrivningsprocent på 25, må nødvendigvis, hvis der skal være sammenhæng i regeringens politik, sammenhæng i de økonomiske vurderinger, udvise et lavere betalingsbalanceunderskud end de 9 mia kr., der er lavet under forudsætning af en kommunal udskrivningsprocent på 22,9. Derfor må den af regeringen påtænkte finanspolitiske stramning reduceres med virkningen af den forventede stigning i kommuneskatten, hvis – og det er selvfølgelig en hypotese – hvis der skal være en logisk sammenhæng i regeringens økonomiske politik.

Hagen Hagensen (KF):

Må jeg først søge at rette en enkelt misforståelse, der synes at være ministeren og mig imellem. Jeg har ikke sagt, at ministeren eller regeringen har vendt sig imod at føre en erhvervsvenlig politik. Det håber jeg da stadig væk den vil gøre. Jeg har blot sagt, og det fastholder jeg, at det, vi skal have frem, er en politik, der kan øge produktion og beskæftigelse, og her synes jeg ikke, at det, man kommer med her i dag, hvor man som det første fortæller, at vi bare skal have yderligere skatter og afgifter, er noget, der hjælper på det, som vi skulle prøve at få igennem. Jeg håber, vi senere får klarhed over, hvad det egentlig er, regeringen vil.

Lad mig i øvrigt nøjes med at spørge om én enkelt ting nu: hvad vil regeringen? Står den fast på det, der foreligger her som lovforslag om momsforhøjelse, uden at der skal være kompensationer, eller vil man komme med noget nyt? I så fald må vi høre: hvad vil regeringen så? Det har vi ikke fået noget at vide om. Nu fortæller man, at det kan man drøfte osv. senere. Vi må være klar over, om det, der er kommet fra regeringen,

er det, den står fast på, eller om det er noget nyt, den vil komme med.

Bollmann (CD):

Jeg stillede ministeren en række spørgsmål og fik svar på nogle enkelte af dem, og det vil jeg da gerne takke for, selv om jeg ikke er lige tilfreds med svaret på dem alle sammen.

Det, jeg bl. a. påpegede, var den manglende sammenhæng i den økonomiske politik eller i hvert fald manglende oplysninger om den politik. Vi fik at vide, at man ikke havde planer om yderligere momsforhøjelse, men vi fik ikke spor at vide om, hvorvidt man havde planer om yderligere punktafgifter.

Ministeren sagde, at den ændrede regulering af bundfradraget ikke var en skatteforhøjelse, det var kun en manglende skattenedsættelse. Hvis det er sådan, at man gennem en række år har reguleret skatten på en bestemt måde og man så lige pludselig ændrer dette, så vil det i hvert fald i befolkningen føles som en skatteforhøjelse. Det var det, jeg påpegede.

Med hensyn til kompensationen og de 20 1/4 pct. tror jeg godt ministeren er klar over, at hvis vi her i folketinget vedtog en momsats på 20 1/4 pct., så kunne vi kun bære ved til den opfattelse, at vi ikke fatter spor af, hvad der foregår ude omkring i erhvervslivet. Hvis der skal være en lille smule mening i at tage hensyn til erhvervslivet, så skal man ikke komme med sådan nogle tåbelige procenter.

Jeg påpegede i mit indlæg før, at man kunne lave en løsning ved at give fødevarer-kompensation, og jeg har altså nu fået afklaret, at det har regeringen ikke i sinde. Derfor vil CD komme med det ændringsforslag, jeg bebudede før.

Kaj Hansen (DKP):

Jeg synes, det er en meget interessant oplysning, økonomi- og skatteministeren kommer med, når han siger: hvis I vil have kompensationer, så kan I selv betale dem, provenuet skal holdes. Skal der gives kompensationer, så sætter vi bare procenten op.

Ministeren sagde faktisk én rigtig ting, nemlig at når man giver disse kompensationer til pensionister, så vil bl. a. de arbejdere, som arbejder på det, man kalder lavtlønsområdet, og som ofte har mindre i indtægt end

[Kaj Hansen]

nogle af de bedst stillede pensionister, undre sig over, at de ikke får kompensation. Men viser det ikke, at de burde have kompensation eller slet ikke nogen momsforhøjelse? Jeg synes i og for sig, det viser, at det er en helt forkert vej at gå.

Der var jo andre muligheder. Jeg kan godt nævne én for ministeren. Vi har Europas laveste aktieselskabsbeskatning. Var det ikke noget at sætte ind dér? I stedet for disse ting, der rammer den brede befolkning?

Nu har ministeren jo tidligere haft meget med landbruget at gøre. Finder ministeren i betragtning af sit nære forhold til landbruget ikke, at det er fantastisk, at i et land som Danmark beskattes landbrugsvarerne med 20 pct., hvis forslaget her går igennem, hvorimod jeg har nævnt en lang række andre lande, hvor beskattningen af landbrugsvarer er 5-6-7 pct.? Jeg synes, man burde tage op i regeringen, om det fortsat skal gå på den facon, at vi har denne rekordagtigt høje beskatning af landbrugsvarer.

De beskæftigelsesmæssige virkninger er jo ikke blevet bestridt her fra talerstolen, ej heller af ministeren. Det er helt klart, at man her prioriterer kold økonomi fremfor de menneskeskæbner, som er blevet ramt af arbejdsløsheden. Det var jo fabelagtigt i går at høre den socialdemokratiske ordfører sige mange, mange deltagende ord til de arbejdsløse. Han talte også om, at det var et helvede at gå arbejdsløs, og det er det. Men hvad indebærer den politik, man har lagt frem her? At man trækker nogle flere ud i det helvede.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Hverken den socialdemokratiske ordfører eller de socialdemokratiske ministre svarede på det klare spørgsmål, om man har forladt reformprogrammet på skatteområdet, men manglende svar er jo også et svar, og medmindre det dementeres, så går jeg ud fra, at jeg må lægge i det, at socialdemokratiet har forladt sit forslag til skattereform, og at det er afløst af det, som skatte- og afgiftsministeren fortalte os, nemlig at man planlægger at forringe reguleringen af såvel personfradrag som skalatrin. For det er jo ikke rigtigt, at det medfører en skatteletelse. Det korrekte om den nuværende regulering er jo, at den kommer cirka et år til halvandet efter, og at

man i det tidsrum har taget for meget i skat. Men jeg må naturligvis notere, at det hører med til de punkter, som socialdemokratiet har solgt for at få venstreministre i den socialdemokratiske regering.

Jeg spurgte, om man ikke kunne oplyse os om, hvilke overvejelser man havde gjort sig om kompensation for momsforhøjelsen. Skatte- og afgiftsministeren bekræftede, at regeringen naturligvis havde tænkt på det, men havde ment, at det behøvede man ikke. Nu har man jo siddet og forhandlet i adskillige uger; man ved, at dette problem er brændende. Man må dog under disse forhandlinger have været igennem, hvad det betyder for de forskellige grupper, sådan at hvis man giver efter, hvad jeg forstår man er parat til, så kan man fortælle os andre allerede nu, hvor det er, man vil give efter. Men det eneste svar, vi fik, var, at vi får ikke kompensation på fødevarerne. Vel, så ved vi det, men der var ikke noget svar om de gamle. Der var nogle overordentlig interessante betragtninger om, at det var sandelig ikke alle pensionister, der fortjente det. Vi fik ikke at vide, om man tænker på at give kompensation til børnene eller til de unge under uddannelse.

Jeg spurgte i denne forbindelse, om regeringen havde gjort sig overvejelser over, hvor højt man kan bringe momsens op og stadig væk få den til at virke. Det har jo allerede været anført, men jeg kan da gentage det, at håndværkerorganisationerne har fundet sig foranlediget til at gøre opmærksom på, at en meget stor del af håndværksarbejdet udføres som måneskinsarbejde, og det er klart, at tilskyndelsen bliver større, jo flere penge man kan spare. Men regeringen ved altså ikke, om man eventuelt kan bruge en moms herhjemme i den nuværende situation på 25 pct. Det har man ikke taget stilling til. Man har sagt, at man ikke har planer om yderligere momsforhøjelse . . . . momsforhøjelse. (*Munterhed*). Ja, jeg ved ikke, om regeringen ligefrem opfatter det som en fornøjelse. Det var en fortalelse. Skatte- og afgiftsministeren siger, at regeringen ikke har planer om yderligere momsforhøjelse. Men tre minutter efter meddeler regeringen: men det skal da ikke komme an på en kvart procent til. Det er i hvert fald ikke noget stærkt standpunkt, og det er ikke rart for befolkningen at vide, at

[Bernhard Baunsgaard]

man er parat til at give køb også på dette punkt.

Jeg vil gerne til allersidst kommentere tidspunktet, som skatte- og afgiftsministeren var inde på. Skatte- og afgiftsministeren spurgte, om det ville være redeligt at komme efter lønforhandlingerne med de 2 pct. ekstra moms. Jeg har da hidtil forstået regeringserklæringen og statsministerens udtalelser på den måde, at hvis der bliver bevilget for høje lønninger, så kommer man bagefter og griber ind. Jeg kan ikke se, at der er nogen logisk forklaring på dette, hvis skatte- og afgiftsministeren ikke erklærer, at den politik, som den socialdemokratiske regering hidtil har ført, er af en sådan art, at for at man overhovedet kan komme videre, så må man rydde grunden, og så må man have denne stramning – var det ikke 6 mia kr., en af ordførerne opregnede det til, for at vi kan komme videre? Det er da vist en hård dom over den socialdemokratiske regering, at der skal så meget til for at rydde grunden.

Der kom nogle betragtninger omkring kommunerne. Vel, det er meget godt, at man siger, der kommer folk i arbejde. Så kan man tro på det, ligesom man kan tro på, at man ikke planlægger yderligere momsforhøjelser – når man et øjeblik efter siger, at 1/4 pct. til eller fra, det skal det såmænd ikke komme an på. Men vi ved ikke noget om, hvad regeringen vil på dette område. Hvordan kan man dog så lægge et kommunalt budget?

Arne Bjerregaard (KrF):

Den højtærede skatte- og afgiftsminister bestred ikke mine beregninger. Selvfølgelig kunne det være, han ikke ville gå ind på disse; ellers kan man jo sige, at den, der tier, samtykker. Man kan selvfølgelig sige med hr. Bernhard Baunsgaard, at så bliver momsforhøjelsen også en momsforhøjelse set fra regeringens side. Jeg har aldrig haft grund til at tillægge den nuværende skatte- og afgiftsminister, at han foretog sig sådan noget for forhøjelsens skyld, og jeg går også ud fra, at der er reelle overvejelser med henblik på at stabilisere statsfinanserne bag denne momsforhøjelse. Men når jeg ikke fik svar på de enkelte opstillinger, så må jeg spørge helt klart og tydeligt: går skatte- og afgiftsministeren ud fra, at momsforhøjelsen, som altså skulle

give 3,2 mia kr., får denne nettoeffekt for statsfinanserne?

Vi ved jo alle – hvad skatte- og afgiftsministeren også var inde på – at en forbrugsbegrænsning påvirker betalingsbalancen, og jeg vil gerne spørge helt konkret – idet jeg kender skatte- og afgiftsministerens veludviklede hjernevindinger, så han har det sikkert helt præsent –: med hvilken procentdel påvirker forbrugsbegrænsningen betalingsbalancen? Er det 0,1, 0,2 eller mindre? Det kunne være interessant at vide, og det er da også væsentligt at have det med i overvejelserne.

Endelig vil jeg gerne spørge, også helt konkret: hvad bliver den samlede forbrugsbegrænsende effekt med momsens, kommuneskattestigningen og afskaffelsen af lex Bernhard ved beregning af personfradrag?

Til sidst vil jeg sige til skatte- og afgiftsministeren, at de 20 1/4 pct., det er en provokation. Dem kan skatte- og afgiftsministeren jo undertiden komme med, men jeg går ud fra, at denne provokation ikke opretholdes over for tinget.

Ministeren for skatter og afgifter (Anders Andersen):

Må jeg sige til hr. Arne Bjerregaard, at når jeg ikke kommenterede hans nulløsning i forbindelse med momsforhøjelsen, så var det i og for sig først og fremmest af hensyn til hr. Arne Bjerregaard selv. Det betyder ikke, at jeg er enig med hr. Arne Bjerregaard, men jeg synes, det var så fantastisk en opstilling, at man måtte tage sig til hovedet og spekulere over, om taleren virkelig mente, at forhøjelsen kan elimineres på den måde. Vel, lad det ligge. En række af de spørgsmål, som hr. Arne Bjerregaard stillede nu til sidst, egner sig vist bedst til besvarelse i udvalget. Jeg går ud fra, at hr. Arne Bjerregaard vil stille dem i udvalget og få dem besvaret.

Må jeg sige til hr. Hagen Hagensen, der igen spurgte om compensation, at jeg mener, jeg temmelig klart har sagt, at regeringen har accepteret, at der på sædvanlig måde gives compensation på alle områder. Det vil sige, det er pensionerne, det er børnetilskud, ungdomsydelser og uddannelsesstøtte, for at der nu ikke skal være nogen tvivl om, hvad det omfatter, hr. Bernhard Baunsgaard. Når jeg har sagt »på alle områder som hidtil«, så burde der ikke være nogen misforståelse.

[Ministeren for skatter og afgifter]

Derfor var jeg lidt forundret over, at spørgsmålet blev gentaget.

Men jeg bliver nødt til at præcisere, at hvis man i udvalget beslutter sig til den kompensation, så indebærer det altså, at momsprocenten må sættes op. Jeg er da ikke glad ved en momsprocent på 20¹/₄, det vil jeg gerne sige. Det kan der siges mange forskellige ting om, det vil der formodentlig også blive gjort. Jeg gør opmærksom på, at vi engang har haft en momsprocent på 9¹/₄, og jeg har ikke indtryk af, at der i og for sig blev sagt så meget imod den. Jeg beklager, hvis det skal blive nødvendigt at have en momsprocent på 20¹/₄, men jeg er for mit vedkommende parat til det, når man skal give disse kompensationer. Hvis det bliver et resultat af udvalgsbehandlingen, vil der blive stillet de nødvendige ændringsforslag.

Hr. Bernhard Baunsgaard var inde på, at den finanspolitik, som vi nu lægger op til, var en hård dom over den tidligere socialdemokratiske regering. Skal vi nu ikke lade være med at fælde domme? Hvor mange af de partier, der sidder her til højre i salen, har ikke deltaget i forlig på den ene eller den anden måde ud fra den forudsætning, at man sammen med den siddende regering mente, at man derigennem kunne løse problemerne? Vi står bare i den situation på nuværende tidspunkt at måtte konstatere, at på trods af de måske positive virkninger, nogle af disse forlig har haft og også har i den givne situation, så er vores problemer ikke løst, og nu har socialdemokratiet og venstre bare fundet, som det også blev sagt i går, at det måske ville være hensigtsmæssigt at skabe en større stabilitet i det politiske arbejde for mere målrettet at kunne løse problemerne, og vi har indbudt samtlige partier her i salen til at medvirke til en sådan løsning. Det var det, der var baggrunden for, at jeg var lidt skuffet over de bemærkninger, der så kontant kom fra forskellig side under den hidtidige debat.

Tove Jørgensen (DKP):

Jeg må lige korrigere skatte- og afgiftsministeren. Der er jo ikke tale om et mindre provenu. Man kan i hvert fald vælge i regeringen at sige, at den momsforhøjelse, man vil fremtvinge, skal give et mindre provenu, der svarer til de sociale kompensationer. Det er også det valg, man kan træffe. Det er, li-

gesom man ser helt bort fra, at der ikke er tale om en merudgift for staten, men om en mindre indtægt ved momsforhøjelsen end den, man oprindeligt havde tilsigtet. Det kan man gøre, og det er et politisk valg.

Jeg vil også godt sige noget andet. Når man begynder at regne kompensationer ud, så behøver man ikke ligefrem at give kompensation til de pensionister, der har nok i forvejen. Man kan give kompensationerne over pensionstillæggene, hvorved man vil sikre, at det er de pensionister, der ikke har indtægter ud over pensionen, og de øvrige meget lave indkomstgrupper, der får kompensation. Det er også et politisk valg, som man kan foretage, og det vil blive forstået ude blandt andre, at netop de grupper får.

Fra 1. oktober får enlige pensionister 2.064 kr. om måneden. Med den højt besungne pensionsreform får de 50 kr. mere fra 1. januar. Hvis der ikke gives kompensation, så mister de 40 kr. igen, hvilket vil sige, at den helt store forøgelse, der sker, er på 10 kr. om måneden. For ægtefæller bliver det noget mere, fordi der samtidig er lavet et samordningstillæg, men det ændrer ikke billedet, at en meget stor del af de forhøjelser, der kommer fra 1. januar, simpelt hen vil blive ædt igen.

Niels Helveg Petersen (RV):

Tidspunktet for denne momsforhøjelse er jo lidt gådefuldt. I månedsvis har den socialdemokratiske finansminister forsikret, at der ikke ville være behov for finanspolitiske stramninger i 1978. Men nu siger skatte- og afgiftsministeren, at det er nødvendigt, for vi vil ikke luske rundt med noget i ærmet forud for overenskomsterne. Det er virkelig lidt sensationelt. Jeg må vel forstå ministeren på den måde, at han altså ikke lusker rundt med noget i ærmet over for overenskomstforhandlingerne til foråret. Det troede jeg egentlig regeringen var dannet for. Jeg forstår, at ministeren ligefrem finder tanken om at luske rundt med noget i ærmet forud for overenskomsterne afskyelig. Det gør han altså ikke. Det er i hvert fald en vis klargøring af situationen.

Jeg tager egentlig ikke ordet for det, men for noget andet. Første gang jeg hørte, at der var tale om, at man ville sætte momsen til 20¹/₄ pct., så troede jeg, det faldt ind under

[Niels Helveg Petersen]

kategorien momsforføjelser, som hr. Bernhard Baunsgaard kom til at sige. Jeg troede, det var ministerens spøg. Nu forstår jeg, at det er grumme alvor. Så må jeg sige, at jeg er enig med hr. Arne Bjerregaard i, at det er en provokation, en udfordring til den sunde fornuft. De to partier har siddet og forhandlet bl. a. om finanslovsændringer og besparelser. Vi andre kender ikke noget til det. Vi har hørt nogle tal i luften. Det må blive et internt problem, hvorledes man får enderne til at mødes i regeringen. Det kan ikke være et problem for folkettinget. Jeg må sige for mit vedkommende, at det ville være et grotesk resultat af diskussionen om sociale kompensationer, hvis man skulle ende med at sætte momsprocenten til 20 $\frac{1}{4}$, fordi regeringen ikke i tide fik klaret dette vigtige problem om momskompensationer af og fik tænkt sig om.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil gerne understrege, at det er en helt ny situation. Det er første gang, folkettinget behandler et forslag om momsforhøjelse fra en regering, uden at der er taget hensyn til sociale kompensationer. Det er en helt ny linje.

Skatte- og afgiftsministeren opfordrede mig til ikke at fælde dom over den socialdemokratiske regering og lægge dette ind i momsforhøjelsen, og jeg skal såmænd gerne lade være. Men spørgsmålet er jo, om det ikke er sandheden alligevel.

(Kort bemærkning).

Bollmann (CD):

Jeg må først konstatere, at skatte- og afgiftsministeren stadig ikke vil røbe, om regeringen har punktafgiftsplaner. Med hensyn til de kvarte procenter, så er det rigtigt, at procenten i en periode var på 9 $\frac{1}{4}$, og mine bemærkninger før skal netop ses på baggrund af reaktionerne og de regnskabsmæssige problemer dengang. Jeg havde, som ministeren måske ved, selv fornøjelsen at sidde midt i det, og netop derfor vil jeg godt bemærke, at vi også her i folkettinget har lov til at blive kloge.

(Kort bemærkning).

Arne Bjerregaard (KrF):

Jeg er da glad for skatte- og afgiftsministerens store hensynsfuldhed over for mig, at skatte- og afgiftsministeren ikke ønsker at besvare mine spørgsmål af hensyn til min person. Det behøvede skatte- og afgiftsministeren såmænd ikke, men selvfølgelig, det er den medmenneskelige varme, der umiddelbart strømmer ud fra skatte- og afgiftsministerens person, som her kommer til udtryk.

Hvis skatte- og afgiftsministeren vil spare mig for dette, så vil jeg dog gerne af hensynsfuldhed over for skatteministeren, for ikke at stille for mange spørgsmål i udvalget, klart have besked på, om skatte- og afgiftsministeren regner med, at den bruttoeffekt på 3,2 mia kr., som ligger i denne momsforhøjelse, vil være identisk med nettoeffekten, altså at der ikke vil være modvirkninger. Det må være let at besvare.

Ministeren for skatter og afgifter (Anders Andersen):

Jeg skal kun svare på én ting, nemlig spørgsmålet, om regeringen har planer om afgiftsforhøjelser – for at der ikke skulle opstå mytedannelser. Vi har ingen planer om afgiftsforhøjelser.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 14.45.

Mødet udsat kl. 13.05

Mødet genoptaget kl. 14.45

Den næste sag på dagsordenen var:

7) *Forespørgsel til ministeren for offentlige arbejder:*

Forespørgsel af Glensgård (FP):

»Vil ministeren hurtigt sørge for, at det danske luftfartserhverv såvel på fragt- som på passagersiden får friere arbejdsvilkår til gavn for den danske befolkning?«

(Forespørgsel nr. XXXI. Anmeldt 18/5 78. Fremme af foresp. vedt. 23/5 78).

Forhandling

Glensgård (FP):

Jeg er netop vendt hjem fra en tur til Grønland, og Grønland som land er jo en pragtfuld naturoplevelse; når man sidder oppe ved Jakobshavn og ser de store isbjerge kælve, kan man godt gøre sig nogle forestillinger om, hvad det medfører. Jeg så på disse kælvnings i Jakobshavn forleden dag og fik samtidig orientering om, at den danske regering også havde kælvet, og at vi havde fået en ny trafikminister. Det er selvfølgelig lidt underligt at stå med en forespørgsel her om liberalisering af luftfarten, når man for så lidt som en lille måneds tid siden havde en samtale med den daværende trafikpolitiske ordfører for venstre om, hvorledes vi skulle tilrettelægge forespørgselsdebatten. Men jeg vil håbe, den nuværende trafikminister kan erindre samtalen, for vi var nemlig meget, meget enige om, at der skulle ske liberaliseringer. Derfor skal jeg gøre min indledning meget kort, idet jeg håber, at trafikministeren også, efter at han har skiftet stol her i salen, vil stå ved sit oprindelige standpunkt.

Når vi har spurgt, om ministeren hurtigt vil sørge for, at det danske luftfartserhverv såvel på fragt- som på passagersiden får friere arbejdsvilkår til gavn for den danske befolkning, hænger det sammen med det ønske, som både fremskridtspartiet, venstre og en lang række af de andre partier, som i hvert tilfælde hidtil har været liberale, har ønsket. Jeg håber, at den positive udvikling, som er startet under den forhenværende trafikminister, nemlig at man har taget hul på løsningen af nogle af problemerne, bliver mere aktiv under den trafikminister, vi nu har fået.

Vi så jo, at den forhenværende trafikminister – måske under en vis form for tvang, eller hvad man nu skal kalde det – meddelte SAS, at man ikke ville acceptere monopol-

stillingen i Kastrup, og vi var alle sammen, også den nuværende trafikminister og jeg, lykkelige for, at sagen fik den udgang, som den gjorde. Men vi har jo også andre ting på beddingen: både udenrigsministeriet og trafikministeriet forhandler i øjeblikket med England om en ny luftfartsaftale, og vi må også se i øjnene, at der skal forhandlinger i gang med USA. I den forbindelse vil jeg gerne høre, om ministeren er indstillet på, at vi går ind for de overvejelser, som jeg i hvert tilfælde ved kommer fra USAs side, om, at man skal acceptere en større del som charterflyvning.

I dag er ABC-charter ikke tilladt til de skandinaviske lande, hvilket betyder, at vi i hvert tilfælde i Danmark går glip af adskillige millioner kroner i valutaindtægt, fordi de amerikanske pengeturister – det var dem, der i gamle dage lagde til med et skib ved Langelinje – ikke længere kommer til Danmark. De har mulighed for at benytte ABC-charter til Holland og en lang række andre europæiske lande, og dermed går Danmark altså glip af de turistindtægter. Derfor vil jeg gerne høre, om ministeren ikke vil overveje at åbne for sådanne ABC-flyvninger til Skandinavien.

Men det, der er et reelt problem for os – og det er ministeren sikkert bekendt med – er for det første, at vi har skrappe restriktioner for de danske charterselskaber på udenlandske destinationer, de europæiske hovedstæder og de skandinaviske hovedstæder, og for det andet, at vi har det særdeles store problem for industrien, at vi ikke accepterer splitcharter – man har lukket en lille smule op, men det er alt for lidt til, at industrien reelt kan benytte sig af den. Det, der sker – og det er ministeren sikkert bekendt med – er, at den største del af vores fragtsplitcharter går ned over Luxembourg, og nu er den også begyndt at gå ned over Vesttyskland.

Jeg håber som sagt, at ministeren vil holde ved sit gamle standpunkt, og derfor glæder jeg mig til at høre ministerens besvarelse af denne forespørgsel.

Ministeren for offentlige arbejder (Ivar Hansen):

Der er stillet en forespørgsel af hr. Glensgård om, hvorvidt ministeren hurtigt vil sørge for, at det danske luftfartserhverv såvel på